

Nr 123

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående procentsatsen för uttag av avgift under åren 1965—1969 till försäkringen för tilläggspension; given Stockholms slott den 29 mars 1963.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag angående procentsatsen för uttag av avgift under åren 1965—1969 till försäkringen för tilläggspension.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

Sven Aspling

Propositionens innehåll

I propositionen föreslås, att avgiften till försäkringen för tilläggspension räknat på den pensionsgrundande inkomsten skall utgå med 7,5 procent för 1965, 8 procent för 1966, 8,5 procent för 1967, 9 procent för 1968 och 9,5 procent för 1969.

Förslag

till

L a g**angående procentsatsen för uttag av avgift under åren 1965—1969 till försäkringen för tilläggspension**

Härigenom förordnas, att den i 19 kap. 5 § lagen om allmän försäkring omförmälda procentsatsen för uttag av avgift till försäkringen för tilläggspension skall utgöra för år 1965 sju och en halv, år 1966 åtta, år 1967 åtta och en halv, år 1968 nio och år 1969 nio och en halv.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 mars
1963.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Aspling, fråga angående *fastställande av procentsats för avgiftsuttaget till försäkringen för tilläggs-pension.*

I samband med tilläggs pensioneringens införande fastställdes genom en särskild lag de procentsatser efter vilka avgifter till försäkringen skall utgå under åren 1960—1964. Riksförsäkringsverket har med skrivelse till Kungl. Maj:t den 18 januari 1963, vilken såsom bilaga torde få fogas till detta protokoll, framlagt förslag till avgiftsuttag för åren 1965—1970.

Över skrivelsen har, efter remiss, yttranden avgivits av försäkringsinspektionen, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges hantverks- och industriorganisation samt Riksförbundet landsbygdens folk.

Jag anhåller nu att få upptaga ifrågavarande spørsmål till närmare behandling.

Gällande bestämmelser

Försäkringen för tilläggs pension finansieras genom avgifter på inkomster av förvärvsarbete. De grundläggande bestämmelserna i ämnet återfinnes i 19 kap. 1, 3 och 5 §§ *lagen den 25 maj 1962 om allmän försäkring* (nr 381).

Avgift för inkomst av anställning erlägges av arbetsgivaren. Arbetsgivaravgift beräknas kollektivt på summan av vad arbetsgivaren under året utbetalat i lön till sina anställda. Med hänsyn till att lön, som en anställd uppbär under ett kalenderår, blir pensionsgrundande endast i vad den ligger mellan ett minimibelopp motsvarande det vid årets ingång gällande basbeloppet (i januari 1963 = 4 700 kronor) och ett maximibelopp som motsvarar sju och en halv gånger sagda basbelopp (i januari 1963 = 35 250 kronor) skall vid beräkning av avgiftsunderlaget från lönesumman avdragas dels ett belopp, motsvarande det vid årets ingång gällande basbeloppet mul-

tiplicerat med det genomsnittliga antalet arbetstagare under året, dels för varje arbetstagare den del av lönen, som överstiger sju och en halv gånger basbeloppet. Från den totala lönesumman skall göras även vissa andra avdrag.

Avgift för inkomst av annat förvärvsarbete erlägges av den försäkrade själv och beräknas på den pensionsgrundande inkomsten i den mån denna härrör från sådant arbete.

Arbetsgivaravgift och avgift, som den försäkrade själv erlägger, skall utgå med samma procentsats av avgiftsunderlaget. Procentsatsen, som fastställs av Konungen med riksdagen, skall vara så avvägd att avgifterna i förening med andra tillgängliga medel förslår till bestridande av pensionsutbetalningar, förvaltningskostnader m. m. samt till den fondering som finnes erforderlig. Avgifterna inflyter till allmänna pensionsfonden.

Beslut om den procentsats som skall tillämpas under ett kalenderår skall fattas senast ett år dessförinnan. Riksförsäkringsverket skall vart femte år framlägga förslag till procentsatser för nästföljande sju år, i den mån uttaget inte redan beslutats. Dylikt förslag skall enligt 37 § *lagen den 25 maj 1962 angående införande av lagen om allmän försäkring* (nr 382) framläggas första gången år 1963 och andra gången år 1967.

Enligt *lagen den 28 maj 1959 angående procentsatsen för avgiftsuttaget under åren 1960—1964 enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension* (nr 292) utgör avgiftsuttaget för vart och ett av åren 1960—1964 respektive 3, 4, 5, 6 och 7 procent.

Riksförsäkringsverkets förslag

Riksförsäkringsverket har utarbetat följande fem alternativa förslag till avgiftsuttag för åren 1965—1970.

Alternativ	Avgiftsuttag i procent					
	1965	1966	1967	1968	1969	1970
A	8	9	10	11	12	12
B	8	8	9	9	10	10
C	7,5	8	8,5	9	9,5	10
D	7	7	8	8	8	9
E	7	7	7	7	7	8

I anslutning till dessa förslag har verket gjort ett stort antal beräkningar med utgångspunkt i olika antaganden rörande den framtida utvecklingen av levnadskostnader, realinkomster, fondränta m. m. De beräkningar som här skall redovisas har alla gjorts utifrån antagandena att levnadskostnaderna årligen stiger med 2 procent, realinkomsterna med 3 procent (alltså en ökning av de nominella inkomsterna med 5 procent) och att pensionsfondens medel förräntas med 4 procent.

Beträffande befolkningsutvecklingen har riksförsäkringsverket följt en av statistiska centralbyrån uppgjord prognos vilken verket för tiden efter år

1980 kompletterat med vissa egna kalkyler. Antalet personer i ålder 67 år och däröver utgjorde år 1960 omkring 750 000 och kommer enligt angivna beräkningar att uppgå till, år 1970 omkring 970 000, år 1980 omkring 1 240 000 samt år 1990 omkring 1 400 000. Senare väntas antalet åldringar komma att sjunka under ett par årtionden för att därefter åter stiga.

Beräkningarna av antalet åldringar har kompletterats med vissa uppskattningar av antalet förtids- och familjepensionärer vid olika tidpunkter.

Förhållandet mellan antalet personer, som är berättigade till folkpension i någon form, och antalet yrkesverksamma personer antages av verket år 1990 komma att motsvara en folkpensionär på 2,3 eller möjligen 2,5 yrkesarbetande.

Riksförsäkringsverket har utgått från den lagstiftning angående tilläggs-pensioneringen som gäller fr. o. m. den 1 januari 1963. Verket har inte ansett sig kunna ta någon hänsyn till eventuella framtida lagändringar, som kan påverka försäkringens ekonomi.

Utifrån angivna premisser skulle pensionsfonden, som vid utgången av år 1962 uppskattningsvis uppgick till omkring 2,6 miljarder kronor, komma att utvecklas på följande sätt. Hänsyn har därvid inte tagits till att vissa avgifter inflyter upp till två år efter det år debiteringen avser.

Vid utgången av år	Fond i miljarder kronor vid avgifts- uttag enligt alternativ				
	A	B	C	D	E
1965	10,6	10,6	10,4	10,3	10,3
1966	14,1	13,7	13,6	12,9	12,9
1967	18,3	17,5	17,1	16,3	15,9
1968	23,1	21,4	21,0	19,7	18,9
1969	28,6	26,0	25,3	23,3	22,0
1970	34,6	30,9	30,1	27,6	25,7

Då verket fört ut sina kalkyler rörande pensionsfondens utveckling för tiden efter år 1970 har verket utgått från att avgifterna, intill dess ett uttag av 12 procent uppnåtts, skulle stiga enligt alternativen B—E i samma takt som tidigare eller för B med 1 procent vartannat år, för C med 0,5 procent om året, för D med 1 procent vart tredje år och för E med 1 procent vart femte år. Fonden skulle då, räknat i miljarder kronor, år 1980 komma att uppgå för A till 108,6, för B till 101,7, för C till 100, för D till 87,1 och för E till 70,5. Motsvarande siffror år 1990 är för A 189,1, för B 178,8, för C 176,2, för D 157,3 och för E 116,5 samt år 2020 för A 264,2, för B 230,7, för C 222,3, för D 160,5 och för E 28.

Riksförsäkringsverket har undersökt vad ett avgiftsuttag enligt de fem olika alternativen skulle betyda i procent av den totala inkomsten. År 1970 skulle med verkets antaganden rörande utvecklingen av levnadskostnader och realinkomster avgiftsuttaget ha följande innebörd.

Alternativ	Uttag 1970 i procent av	
	den pensionsgrundande inkomsten	den totala inkomsten
A	12	8,1
B	10	6,7
C	10	6,7
D	9	6,1
E	8	5,4

Sina egna överväganden i frågan om det lämpliga avgiftsuttaget inleder riksförsäkringsverket med påpekandet att verket främst måste beakta att pensioneringens framtida bestånd underbygges i erforderlig mån. En betydande investeringsverksamhet i samhället — vilket förutsätter ett däremot svarande sparande — utgör enligt verkets mening den säkraste grunden för att pensionsförpliktelserna skall kunna fullgöras, då de blir aktuella, utan alltför stora uppoffringar av den förvärvsarbetande befolkningen. Storleken av sparandet under en viss tidsperiod beror emellertid av många faktorer, av vilka avgiftsuttaget till tilläggs pensioneringen endast är en. Verket har inte ansett sig kunna gå in på de olika samhällsekonomiska avvägningsfrågor som anmäler sig i detta sammanhang.

Under förarbetena till 1959 års lag om försäkring för allmän tilläggs pension framstod, anför riksförsäkringsverket, ett avgiftsuttag på omkring 12 procent som ett mera slutligt läge om man räknade med en viss kontinuerlig reallönförbättring. Riksförsäkringsverket har utgått från att man vid den nuvarande bedömningen av avgiftsfrågan bör ta sikte på 12-procentnivån. Man bör enligt verket undvika att avgifterna måste höjas kraftigt i en framtid, när antalet pensionärer ökar och pensionsbeloppen blir större, eller med andra ord att den nuvarande generationen i mera avsevärd mån överskjuter kostnaderna för sin pensionering på nästa generation. Om man redan under det närmaste årtiondet kommer upp i en avgiftsprocent, vilken kan anses realistisk på längre sikt, minskas den s. k. överkompensation som enligt vissa bestämmelser kan anses tillfalla en övergångsgeneration.

Riksförsäkringsverkets argumentering utmynnar i att verket förordar ett avgiftsuttag enligt något av alternativen A, B eller C. På grund av uttalanden i lagstiftningens förarbeten utgår verket från att avgiftsuttaget nu skall bestämmas för en period av fem år, dvs. till och med år 1969.

En ledamot av riksförsäkringsverkets styrelse, hr Wahrolén, har i en *reservation* för sin del givit företräde åt något av avgiftsalternativen D eller E. Reservanten framhåller att man inte nu kan bedöma pensionssystemets ekonomi för längre tid än högst några decennier. För denna tid kräver inte pensionssystemet som sådant så kraftiga stegringar av avgifterna som följer av alternativen A—C. Inte heller från andra synpunkter synes det reservanten motiverat med den fonduppbyggnad verkets förslag innebär. Det sparandebortfall som förutsattes bli en följd av tilläggs pensioneringens in-

förande har, anför reservanten, blivit mindre än befarat. Reservanten anser det önskvärt med några års paus i höjningarna av avgiftsprocenten efter år 1964, bl. a. med hänvisning till de återverkningar, som avgifterna får på löner och konsumtion.

Yttrandena

Vid sin bedömning av frågan om det lämpliga avgiftsuttaget har remissorganen genomgående skjutit de samhällsekonomiska synpunkterna i förgrunden. Meningarna om vad samhällsekonomin och försäkringen kräver är delade. Flera remissorgan beklagar att det inte såsom underlag för resonemangen finns tillgång till en analys av pensionssystemets inverkan på sparande, investeringar, kapitalmarknad osv.

De arbetstagarorganisationer som yttrat sig över riks försäkringsverkets förslag föreslår att avgifterna till tilläggs pensioneringen i enlighet med alternativet C ökas med 0,5 procent om året fr. o. m. 1965. *Landsorganisationen* och *Tjänstemännens centralorganisation* anser att man bör nöja sig med att fastställa avgiftsuttaget för treårsperioden 1965—1967, medan *Sveriges akademikers centralorganisation* vill att ett beslut inte skall avse mer än åren 1965 och 1966.

Landsorganisationen erinrar om att frågan om avgiftsuttaget nära sammanhänger med frågan om fondbildningen. Vid tilläggs pensioneringens tillkomst avsåg man att pensionsfonden skulle få främst två funktioner, att ersätta det sparande, som väntades falla bort till följd av det nya pensionssystemet, samt att underlätta ett ökat sparande, som kunde ge utrymme för en större investeringskvot i samhället. Numera kan man, framhåller organisationen, konstatera, att sparandebortfallet i samband med pensionssystemets införande blivit mindre än befarat. Realinkomsterna har stigit snabbare än beräknat, och pensionsfonden har därför hittills vuxit jämförelsevis kraftigt. Man bör vidare enligt *Landsorganisationen* hålla i minnet att tillskapandet av en fond endast är en av flera tänkbara åtgärder för att främja en kapitalbildning av önskad storlek. Samma resultat kan nås även genom en stram finanspolitik. Om man vid fastställande av procentsats för beräkning av avgifter till tilläggs pensioneringen stannar vid en så pass måttlig höjning som 0,5 procent om året, får man enligt *Landsorganisationens* uppfattning en rimlig avvägning mellan pensionsavgifter, konsumtionsutveckling och standardförbättringar i form av ökad fritid. Beträffande den tidsperiod för vilken avgiftsuttaget bör bestämmas anser *Landsorganisationen* att det inte vore lämpligt att nu, utan stöd av en klarläggande samhällsekonomisk analys av pensionssystemets verkningar i olika hänseenden, fixera avgifterna för en så lång tid som sex år. I framtiden bör det ankomma på det ekonomiska planeringsrådet och dess beredningsorgan, utredningsrådet, att tillhandahålla erforderliga analyser inom ramen för den rullande långtidsplaneringen. Ytterligare skäl för att man inte f. n. bör

låsa fast avgifterna för en längre period finner Landsorganisationen dels i den omständigheten att placeringsreglerna för pensionsfonden inte kan anses definitiva, dels i det förhållandet att allmänna skatteberedningen inom något år kan väntas framlägga förslag rörande socialförsäkringens finansiering vilka påverkar frågan om avgiftsuttaget för tilläggs pensioneringen.

För att undvika höjning av avgifterna i ett senare skede bör man enligt *Tjänstemännens centralorganisation* akta sig för att under de närmaste åren ta ut alltför låga avgifter. Å andra sidan framstår enligt organisationen en årlig stegring av avgifterna med 1 procent enligt riksförsäkringsverkets alternativ A som onödigt kraftig med hänsyn till de gångna årens erfarenheter i fråga om pensioneringens inverkan på sparandet. En jämn årlig stegring av avgiftsuttaget med 0,5 procent bör vara tillfyllest under den tid av tre, fyra år som nu med någorlunda säkerhet kan överblickas.

Det av riksförsäkringsverket till stöd för något av alternativen A, B eller C åberopade argumentet att man bör undvika att en generation övervältrar kostnaderna för sin pensionering på nästa generation står enligt den uppfattning *Sveriges akademikers centralorganisation* företräder inte i samklang med de för ett fördelningssystem grundläggande värderingarna. Bortsett härifrån finner organisationen svårt att göra en avvägning mellan de skäl som talar för och mot en snabb stegring av avgifterna till tilläggs pensioneringen. I nuvarande läge, då man inte vet i vad mån arbetsgivarnas socialförsäkringsavgifter kommer att påverkas av förslag från allmänna skatteberedningen, anser organisationen att man bör begränsa sig till att fastställa en höjning av avgiftsuttaget med 0,5 procent om året i två år, dvs. för 1965 och 1966.

Samtliga remissorgan som företräder företagarintressen uttalar sig för ett avgiftsuttag i enlighet med något av riksförsäkringsverkets alternativ D eller E. *Svenska arbetsgivareföreningen* och *Sveriges hantverks- och industriorganisation* vill liksom arbetstagarorganisationerna begränsa ett beslut att avse endast en del av den period (1965—1970) som omfattas av riksförsäkringsverkets förslag.

Inom ett pensionssystem som vilar på en fördelningsmetod är enligt *Svenska arbetsgivareföreningens* mening en fondbildning försvarlig endast i den mån fondmedel behövs såsom en buffert mot tillfälliga påfrestningar på pensionssystemets ekonomi till följd av exempelvis demografiska förändringar eller konjunkturvariationer. I vilken takt pensionsfonden bör uppbyggas är en fråga som bör avgöras från samhällsekonomiska synpunkter. Med riksförsäkringsverkets alternativ A—C skulle enligt föreningens uppfattning uppkomma ett fondkapital, som vore så stort att man inte kunde vara säker på att det skulle kunna placeras produktivt och förräntas med inkomster, bildade i produktionen. Det föreligger, anser föreningen, också en risk att fondmedlen, även om de kunde finna placering, skulle

förorsaka en för produktionen mindre gynnsam fördelning av den totala investeringsvolymen. Ytterligare måste i detta sammanhang beaktas att sparandet i samhället inte minskat på grund av pensionsreformen på det sätt man tidigare befarat. Denna omständighet försvagar motiveringen för en kraftig fondering inom tilläggspensioneringen. Föreningen anser att det är riktigare att med hjälp av den ekonomiska politiken stimulera till ökad enskild förmögenhetsbildning än att inrikta sig på ytterligare ökning av det kollektiva sparandet. Föreningen tror att det är för tidigt att nu uttala sig om den nivå på vilken avgiftsuttaget bör ligga i pensionssystemets fullfunktionsstadium. Dels saknas det för en sådan bedömning erforderliga samhällsekonomiska utredningsmaterialet, dels kan frågan om avgiftsuttaget komma att påverkas av olika i dag obekanta faktorer såsom t. ex. resultatet av allmänna skatteberedningens arbete med socialförsäkringens finansieringsfrågor. På anförda skäl vill arbetsgivareföreningen närmast förordna alternativ E i riksförsäkringsverkets förslag med den reservationen att avgiftsuttaget bör bestämmas endast för en del av den med förslaget avsedda perioden.

Även *Sveriges hantverks- och industriorganisation* och *Riksförbundet landsbygdens folk* anser en fondbildning av den storlek som följer av alternativerna A—C oförenlig med tilläggspensioneringens karaktär av fördelningssystem. Båda dessa organisationer anför, till stöd för slutsatser som ligger i linje med arbetsgivareföreningens, att ett högt avgiftsuttag kan försvaga de enskilda företagens internationella konkurrenskraft i en tid då en europeisk stormarknad håller på att bildas. Riksförbundet landsbygdens folk anser att ett avgiftsuttag enligt något av alternativerna A—C skulle innebära en orimlig belastning på lantbrukarnas disponibla inkomster. Lantbrukarna är redan förut, framhåller förbundet, underkastade ett reellt tvångssparande genom amorteringar av lån, insatser i ekonomiska föreningar osv. I den mån sparandet i samhället behöver ökas bör detta ske på annat sätt än genom bildandet av stora fonder inom tilläggspensioneringen.

De mera försäkringsmässiga synpunkterna beröres av *försäkringsinspektionen*, som instämmer i riksförsäkringsverkets uppfattning att man genom en jämförelsevis snabb höjning av avgifterna bör förhindra en ytterligare överkompensation av försäkrade, födda före år 1924, vilka redan genom särskilda regler beretts förmåner utöver de vanliga. Ett starkt avgiftsalternativ är enligt inspektionen motiverat även från den synpunkten att man måste räkna med utvidgningar av pensionsförmånerna i framtiden. Om realinkomsterna stiger på det sätt man allmänt synes räkna med, måste enligt inspektionen maximigränsen för den pensionsgrundande inkomsten förr eller senare höjas. Inspektionen förutser också att krav kommer att resas på standardföljsamhet inom pensionssystemet åtminstone i vad gäller förtidspensioner. Inspektionen erinrar i det sammanhanget om att en utredning nyligen tillsatts med uppgift bl. a. att föreslå förbättrade pensionsförmåner för dem som invalidiserats i unga år.

Departementschefen

Vid tillkomsten av försäkringen för tilläggspension bestämdes avgiftsuttaget till försäkringen för de första fem åren, dvs. för perioden 1960—1964. Uttaget fastställdes efter en skala, som började med 3 procent för 1960 och som därefter stiger med 1 procent om året till 7 procent för 1964. Statsmakterna har att i år ta ställning till avgiftsuttagets storlek för tiden närmast efter 1964. Riksförsäkringsverket har i enlighet med gällande bestämmelser framlagt förslag rörande avgiftsuttaget för åren 1965—1970. Fem alternativa förslag föreligger, betecknade A—E. För tiden t. o. m. 1969 innebär alternativ A en höjning av avgifterna med 1 procent om året, alternativ B en höjning med 1 procent vartannat år, alternativ C en höjning med 0,5 procent varje år, alternativ D en höjning med 1 procent vart tredje år och alternativ E för tiden t. o. m. 1969 ett i förhållande till 1964 oförändrat avgiftsuttag. Verket förordar, efter en bedömning i första hand ur försäkringens synpunkt, något av alternativen A—C.

Under remissbehandlingen av riksförsäkringsverkets förslag har alla remissorgan utgått från att ställningstagandet till avgifternas storlek ytterst måste bli beroende av hur man bedömer behovet av en fondering. De åsiktsdivergenser, som framkommit rörande det lämpliga avgiftsuttaget, förefaller till viss del att gå tillbaka på olikheter i uppfattningen om pensionsfondens syfte.

Detta ger mig anledning att erinra om att det under pensionsdebatten i slutet av 1950-talet rådde enighet mellan anhängarna av en fördelningsmetod och anhängarna av en premiereservmetod i fråga om behovet av en stor fondering för pensionsändamål.

I den principproposition (nr 55) till 1958 års A-riksdag som sedermera — efter riksdagsupplösning och nyval — kom att läggas till grund för lagstiftningen om tilläggspensionering framhölls, att en betydande fondering var motiverad av pensioneringens eget intresse och av samhällsekonomiska skäl. Fondmedlen skulle, med beaktande av bortfall av annat sparande, medverka till en snabbare utbyggnad av produktionsapparaten och därmed till en produktionsökning. Det framhölls också, att pensionsfonden skulle möjliggöra en utjämning av kostnaderna för tilläggspensioneringen så att avgifterna för utgående pensioner inte behövde bli så stora i framtiden som de måste bli om man inte avsatte några pengar till en fond. I det sammanhanget erinrades om att antalet åldringar kunde beräknas stiga kraftigt under en lång tid framåt.

Enligt min mening har det inte inträffat någonting som bör föranleda en ändrad grundinställning till fondbildningen inom tilläggspensioneringen eller till frågan om önskvärdheten att relativt snabbt nå den nivå som är erforderlig på längre sikt. Valet står då mellan de av riksförsäkringsverket förordade alternativen A, B eller C.

Från pensionssystemets utgångspunkter kan skäl anföras till förmån för en fortsatt avgiftsstegring med 1 procent om året enligt alternativ A. Därvid kan bl. a. pekas på behovet av att säkerställa utrymmet för sådana reformer inom tilläggs pensioneringen som kan bli aktuella. Jag vill erinra om att en utredning pågår om förbättrade pensionsförmåner för olika grupper, bl. a. för dem som invalidiserats i unga år.

Å andra sidan är det tydligt att man vid den samhällsekonomiska avvägning, på vilken ett beslut om avgiftsuttaget också måste grundas, måste ta hänsyn till sådana omständigheter som pensionsavgifternas återverkningar på företagens produktionskostnader samt på utrymmet för löneökningar och standardförbättringar i annan form.

Vid min granskning av det material som föreligger har jag kommit till slutsatsen att en stegring av avgiftsuttaget under de närmaste åren med 0,5 procent om året enligt riksförsäkringsverkets alternativ C är godtagbar såväl från pensionssystemets synpunkt som från allmänna samhällsekonomiska synpunkter. Jag har då särskilt beaktat att tilläggs pensioneringen hittills inte fått sådana negativa återverkningar på annat sparande som man på många håll räknade med vid pensionssystemets start.

Avgifterna till försäkringen för tilläggs pension utgår på pensionsgrundande inkomst. Räknat på totalinkomst kan det för 1964 fastställda uttaget 7 procent beräknas motsvara ett uttag av 4,6 procent. Vid antagande av en årlig realinkomstökning på 3 procent och en levnadskostnadsstegring på 2 procent blir avgiften på totalinkomst enligt alternativet C för 1965 4,9, för 1966 5,3, för 1967 5,6, för 1968 6,0 och för 1969 6,4 procent. Den årliga höjningen med 0,5 procent på pensionsgrundande inkomst motsvarar alltså 0,3—0,4 procent på totalinkomsten.

Det fondkapital som kan väntas uppkomma med ett avgiftsuttag enligt alternativ C är mycket betydande. Med utgångspunkt från antagandena att levnadskostnaderna årligen stiger med 2 procent och realinkomsterna med 3 procent samt att pensionsfondens medel förräntas med 4 procent har pensionsfonden, om alternativ C tillämpas, schematiskt beräknats komma att stiga från 10,4 miljarder kronor år 1965 till 25,3 miljarder kronor år 1969. Mer upplysande än de absoluta talen är emellertid de relativa. Om den under gångna år tämligen konstanta relationen mellan bruttoinvesteringar och bruttonationalprodukt står sig även i framtiden skulle ett avgiftsuttag enligt alternativ C, under de nyss angivna antagandena, medföra att fondökningens andel i bruttoinvesteringarna stiger från drygt 9 procent år 1965 till inte fullt 12 procent år 1969. En fondbildning inom tilläggs pensioneringen av denna storleksordning synes vara väl förenlig med de mera långsiktiga kapitalmarknadssynpunkter som bör beaktas i detta sammanhang.

Det torde ha varit förutsatt vid tilläggs pensioneringens införande, att avgiftsuttaget under det nya pensionssystemets uppbyggnadsskede skulle omprövas med vissa tidsintervaller, som inte borde vara alltför korta. Så-

som nämnts fastställdes avgiftsuttaget första gången för en femårsperiod. Då det nu från skilda håll begärts att avgiftsuttaget denna gång skall beslutas endast för två eller tre år har hänvisning gjorts bl. a. till att förslag är att vänta från allmänna skatteberedningen, vilka kan påverka avgiftsuttaget inom tilläggspensioneringen. De förslag rörande socialförsäkringens finansiering, som kan bli ett resultat av övervägandena inom allmänna skatteberedningen, torde dock inte kullkasta den bedömning av den lämpliga avgiftsnivån med avseende på tilläggspensioneringen som här gjorts. Det inger betänkligheter att nu frångå den vid pensionsreformens genomförande förutsatta metoden att vid varje tillfälle fastställa avgiftsuttaget för en längre följd av år. Jag anser att avgiftsuttaget nu bör kunna bestämmas för en ny femårsperiod, åren 1965—1969.

Procentsatsen för avgiftsuttaget på pensionsgrundande inkomst inom tilläggspensioneringen bör alltså bestämmas för år 1965 till 7,5 procent, för år 1966 till 8 procent, för år 1967 till 8,5 procent, för år 1968 till 9 procent samt för år 1969 till 9,5 procent. Ett lagförslag av detta innehåll har utarbetats inom socialdepartementet.

Under återopande av det anförda hemställer föredragande departementschefen, att ett inom socialdepartementet upprättat förslag till *lag angående procentsatsen för uttag av avgift under åren 1965—1969 till försäkringen för tilläggspension* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ingemar Lindberg

Till KONUNGEN

A riksförsäkringsverket ankommer att under år 1963 avgiva förslag i fråga om storleken av procentsatsen för avgiftsuttaget under åren 1965—1970 för den allmänna tilläggspensioneringen. Verket får härmed avgiva sådant förslag.

*Gällande bestämmelser angående finansieringen av den allmänna tilläggs-
pensioneringen*

Enligt lagen om allmän försäkring skall försäkringen för tilläggspension finansieras genom avgifter. De närmare bestämmelserna härom ingår i lagens 19 kap. 1, 3 och 5 §§.

Avgift, som nu sagts, skall erläggas av arbetsgivare och utgå kollektivt på summan av vad arbetsgivaren under året utbetalat i lön, sedan därifrån dragits dels ett belopp, motsvarande det för året gällande basbeloppet multiplicerat med det genomsnittliga antalet arbetstagare under året, dels för varje arbetstagare sådan del av lönen, som för år räknat överstiger $7\frac{1}{2}$ gånger basbeloppet (1 § tredje stycket).

Angående redares avgift för lön till vissa sjömän stadgas särskilt (1 § femte stycket). Sådan avgift skall jämlikt särskild förordning angående redares avgifter i vissa fall nr 397/1962 utgöra viss kvotdel av eljest utgående avgift.

För inkomst av annat förvärvsarbete skall de försäkrade själva erlägga tilläggspensionsavgift, som beräknas på den pensionsgrundande inkomsten i den mån denna härrör från sådant arbete (3 §).

Avgift till försäkringen för tilläggspension samt tilläggspensionsavgift skall utgå efter en och samma procentsats, som fastställes av Konungen med riksdagen. Procentsatsen skall vara så avvägd att avgifterna i förening med andra tillgängliga medel förslå till bestridande av pensionsutbetalningar, förvaltningskostnader och andra försäkringen för tilläggspension åvilande utgifter ävensom till den fondering, som finnes erforderlig (5 § första stycket).

Beslut om den procentsats, som skall tillämpas för visst år, skall fattas senast ett år dessförinnan (5 § andra stycket).

Förenämnda avgifter skall ingå i en fond, allmänna pensionsfonden, med vars tillgångar kostnaderna för försäkringen för tilläggspension skall bestridas (5 § tredje stycket). Rörande fondens förvaltning gäller bl. a. reglemente den 28 maj 1959 (nr 293).

Enligt föreskrift i 5 § andra stycket åligger det riksförsäkringsverket att vart femte år framlägga förslag beträffande procentsatserna under nästföljande sju år, i den mån uttaget icke redan beslutats. Förslag, som nu sagts, skall jämlikt 37 § lagen angående införande av lagen om allmän försäkring framläggas första gången år 1963 och andra gången år 1967.

Beslut om ifrågavarande avgifter har redan fattats för åren 1960—1964. Jämlikt särskild lag härom (nr 292/1959), jämförd med bestämmelserna i 2 § lagen angående införande av lagen om allmän försäkring, skall förenämnda procentsatser utgöra för åren 1960—1964 respektive 3, 4, 5, 6 och 7 %. Följaktligen åligger det riksförsäkringsverket att under innevarande år (1963) inkomma till Kungl. Maj:t med förslag till avgiftsuttag

för sex år, räknat fr. o. m. år 1965 för tiden fram t. o. m. år 1970. Verket lägger i det följande fram förslag i enlighet härmed. Av förarbetena till lagen om allmän tilläggspension framgår emellertid att avsikten torde vara att avgiftsuttaget denna gång skall bestämmas endast för fem år, dvs. till och med år 1969.

Överväganden varå finansieringssystemet grundats

Allmänna pensionsberedningen framlade den 1 februari 1957 betänkande om förbättrad pensionering (SOU 1957: 7). I betänkandet föreslogs att en allmän tilläggspensionering skulle införas. Rörande det behövliga avgiftsuttaget för försäkringens finansiering hade av utredningen övervägts två alternativ, vilka båda är utarbetade dels med utgångspunkt från att reallönenivån skall vara konstant och dels att den stiger med 1,5 % om året. Det har i fråga om båda alternativen förutsatts att penningvärdet är konstant och att fonderna förräntas med 3 % ränta. Enligt dessa alternativ skulle avgiftsuttag ske och fondering äga rum på sätt följande sammanställning utvisar.

År	Alternativ I				Alternativ II			
	Konstant reallön		Reallöneökning med 1,5 %		Konstant reallön		Reallöneökning med 1,5 %	
	Uttagsprocent	Fond vid årets slut miljarder kr.	Uttagsprocent	Fond vid årets slut miljarder kr.	Uttagsprocent	Fond vid årets slut miljarder kr.	Uttagsprocent	Fond vid årets slut miljarder kr.
1960	3	1,5	3	1,5	4	1,6	4	1,7
1961	4	2,1	4	2,2	6	2,6	6	2,7
1962	5	2,9	5	3,2	8	3,9	8	4,2
1963	6	3,8	6	4,3	9	5,3	9	5,8
1964	7	4,9	7	5,5	9	6,7	9	7,5
1965	8	6,1	8	7,0	10	8,2	10	9,3
1970	10	11,9	10	14,5	12	15,9	12	19,4
1975	12	18,0	12	24,0	14	24,2	12	31,2
1980	14	23,5	12	34,1	15	32,2	12	42,4
1985	15	28,1	12	42,6	15	38,8	12	52,3
1990	15	30,9	12	49,3	15	43,3	12	60,6

I den år 1958 framlagda — men av riksdagen icke antagna — propositionen nr 55, som innehöll huvudprinciperna för den sedermera genomförda allmänna pensionsreformen, uppdrog departementschefen vissa riktlinjer i fråga om avgifter och fondering för tilläggspensioneringen.

Vid 1959 års riksdag antogs på grundval av Kungl. Maj:ts proposition nr 100 lagen om allmän tilläggspension. I denna proposition anknöt departementschefen i fråga om avgiftsuttaget till vad som uttalats i den nyssnämnda princippropositionen. Riksdagen antog i överensstämmelse härmed lag angående procentsatsen för avgiftsuttaget under åren 1960—1964 en-

ligt lagen om allmän tilläggspension. Såsom förut nämnts stadgade lagen att procentsatsen för avgiftsuttaget skall under nämnda år utgöra respektive 3, 4, 5, 6 och 7 %.

Allmänna synpunkter

För finansieringen av den allmänna tilläggspensioneringen tillämpas ett modifierat fördelningssystem. Detta innebär avvikelser från ett renodlat sådant system så till vida, att avgifterna skall förslå icke endast till att täcka de på samma år belöpande utgifterna utan dessutom ge upphov till en viss i lagen icke närmare angiven fondbildning. Uppbyggandet av en fond möjliggör bl. a., att avgiftsuttagen framdeles kan hållas på en lägre nivå än som eljest skulle erfordras när pensionsutbetalningarna når fullare omfattning.

Vid tilläggspensioneringens genomförande fr. o. m. 1960 ansågs det ur anpassningssynpunkt vara lämpligt, att avgiftsuttaget bestämdes till ett från början lågt men successivt under försäkringens första skede stigande procenttal. Enär avgifterna ännu inte uppnått på längre sikt erforderlig storlek, torde det få anses lämpligt, att den sålunda redan inledda försiktiga anpassningen av uttagen fortsättes mot en högre avgiftsnivå.

Då det nu ankommer på riksförsäkringsverket att framlägga förslag i fråga om avgiftsuttaget för åren 1965—1970 har verket att utgå från de ståndpunktstaganden, som gjorts i samband med tillkomsten av den allmänna tilläggspensioneringen och de erfarenheter som därefter vunnits rörande sådana förhållanden, som kan vara av betydelse för frågans prövning.

Av naturliga skäl måste verket härvid främst beakta att pensioneringens framtida bestånd underbygges i erforderlig mån. Emellertid är det uppenbart att frågan om avgiftsuttaget för pensioneringen är av så stor samhällsekonomisk betydelse att även andra synpunkter måste läggas härpå. De avvägningsfrågor, som härvid framkommer, är av den art att det näppeligen bör ankomma på verket att ta ställning till dem. Härvid kommer särskilt frågan om behovet av sparande i samhället i förgrunden. Det torde vara ovedersägligt att en betydande investeringsverksamhet i samhället — vilken förutsätter ett däremot svarande sparande — utgör den säkraste grunden för att pensionsförpliktelserna skall kunna fullgöras, då de blir aktuella, utan allt för stora uppoffringar av den produktiva befolkningen. Storleken av sparandet under en viss tidsperiod beror emellertid av många faktorer, av vilka avgiftsuttaget till den allmänna pensioneringen endast är en. Med hänsyn därtill anser sig verket böra framlägga vissa alternativa förslag till avgiftsuttag under åren 1965—1970.

Såsom grund för bedömandet av det erforderliga avgiftsuttaget under nämnda år erfordras en siffermässig belysning av hur försäkringens utgifter och inkomster kommer att utveckla sig på längre sikt. Att ge en sådan

belysning är emellertid synnerligen vanskligt med hänsyn till de många osäkra faktorer som härvid spelar in. Ju längre fram i tiden beräkningarna sträcker sig desto osäkrare blir de. De beräkningar som legat till grund för beslutet om pensioneringens införande avser tiden till år 1990. Detta år markerar inte något fullfunktionsstadium hos försäkringen. Riksförsäkringsverket har ansett det naturligt att dess beräkningar sträcker sig åtminstone till nämnda år. Med hänsyn även till den väntade befolkningsutvecklingen har därutöver beräkningar gjorts avseende tiden fram till och med år 2020. Givet är att beräkningarna, i vad de avser en mera avlägsen framtid, inte är ägnade att tjäna annat syfte än att ge exempel på hur försäkringen under vissa antagna förutsättningar skulle kunna utvecklas.

Innan riksförsäkringsverket övergår till att redogöra för de verkställda beräkningarna vill verket lämna en orientering angående de antaganden på vilka beräkningarna har grundats.

Befolkningsutvecklingen

I fråga om befolkningsutvecklingen har riksförsäkringsverket följt en av statistiska centralbyrån uppgjord prognos avseende tiden t. o. m. år 1980. För tiden därefter har prognosens befolkningssiffror framskrivits med utnyttjande av den dödlighetstabell, som gängse benämnes L 55, under antagande av oförändrat antal nyfödda varje år. Liksom i statistiska centralbyråns prognos har nettoimmigrationen även fortsättningsvis förutsatts utgöra 10 000 personer per år. Utvecklingen belyses av följande tablå.

År	1 000-tal personer vid årets slut			
	i åldern 0—15 år	i åldern 16—66 år	i åldern 67—w år	Totalt
1960.....	1 794	4 955	749	7 498
1965.....	1 703	5 174	853	7 730
1970.....	1 753	5 271	973	7 997
1975.....	1 853	5 317	1 106	8 276
1980.....	1 954	5 337	1 240	8 531
1985.....	1 984	5 361	1 348	8 693
1990.....	1 985	5 420	1 405	8 810
1995.....	1 983	5 519	1 396	8 898
2000.....	1 983	5 651	1 337	8 971
2005.....	1 983	5 771	1 290	9 044
2010.....	1 983	5 802	1 335	9 120
2015.....	1 983	5 784	1 434	9 201
2020.....	1 983	5 804	1 489	9 276

Även om dödligheten bland åldringarna inte i verkligheten skulle följa här skisserade linjer torde dock huvuddragen komma att bestå, nämligen en kraftig ökning av antalet åldringar till ett maximum omkring år 1990 följt av nedgång under de följande 15 åren och förnyad uppgång åren därefter.

Antalet förtidspensionärer och dessas fördelning har antagits motsvara de uppskattningar, som på sin tid gjordes av 1958 års socialförsäkringskommitté (totalt 170 000). Den tid dessa försäkrade åtnjuter förtidspension (före 67 års ålder) har i överensstämmelse med hittillsvarande erfarenhet förutsatts i genomsnitt bli omkring 9 år.

Kostnaderna för änke- och barnpensioner har beräknats med utgångspunkt från inkomstförhållandena för gifta män. Antalet nyblivna änkor har uppskattats med ledning av tillgängliga befolkningsuppgifter och antagits stiga i takt med befolkningsutvecklingen. Omgiftesfrekvensen för änkor har beräknats med ledning av de sistförflutna årens erfarenheter enligt tillgänglig statistik.

Av vad ovan sagts torde framgå att antalet pensionärer — sett ur *folkpensioneringens* synvinkel — kommer att öka mycket starkt de närmaste decennierna. Förhållandet mellan antalet personer i aktiv ålder 16—66 år och antalet åldringar, som år 1960 var 6,6 mot 1, sjunker stadigt till omkring 4 mot 1 år 1990 och pendlar sedan mellan 4 och 4,5 mot 1. Betraktar man endast den yrkesverksamma delen av befolkningen blir relations-talen givetvis ännu ogynnsammare. Förhållandet sjunker då från omkring 4,6 år 1960 till omkring 2,7 år 1990. Även med en mycket kraftig ökning av antalet gifta kvinnor i förvärvslivet torde sistnämnda siffra knappast komma att överstiga 3 vid denna tidpunkt.

Medräknas utöver ålderspensionärerna också familjepensionärer under 67 år samt förtidspensionärer erhålles för år 1990 relationen 1 pensionär på 2,3 yrkesverksamma personer eller möjligen 2,5, om en stark ökning av antalet yrkesverksamma gifta kvinnor förutsättes.

För *tilläggs-pensioneringens* del blir effekten av befolkningsutvecklingen förstärkt genom att antalet pensionärer, som blir berättigade till tilläggs-pension snabbt stiger i den mån de nu aktiva blir pensionärer. Samtidigt ökas pensionernas genomsnittliga storlek i den mån allt flera pensionärer kan tillgodoräkna fullt antal pensionsgrundande år.

Inkomstutveckling, levnadskostnader och förräntning

Riksförsäkringsverket har vid sina överväganden gjort olika antaganden beträffande inkomstutveckling, levnadskostnadsändring och förräntning. Enär basbeloppet endast ändras i takt med penningvärdesutvecklingen (konsumtprisindex) men däremot inte i förhållande till realinkomstutvecklingen, har vid verkets beräkningar de antagna inkomstökningarna uppdelats i en del, som utgör kompensation för levnadskostnadsökning och en återstående del, som betraktas som realinkomstökning.

I fråga om *realinkomstutvecklingen* redovisas beräkningar avseende dels ett oförändrat läge (inkomstläget under år 1963) och dels årliga realinkomsthöjningar motsvarande 1,5 och 3 % räknat på föregående års inkomst. Härvid har bortsetts från sådana standardförbättringar, som inte kommer till

uttryck i den taxerade inkomsten och sålunda inte inverkar på den pensionsgrundande inkomstens storlek, såsom kortare veckoarbetstid, längre semester o. d. Det må erinras om att de pensionsgrundande inkomsterna framtages med hjälp av inkomstdeklarationerna och att avgiftsplikten utformats att så nära som möjligt anknyta till nämnda inkomster.

Vad beträffar *levnadskostnadsutvecklingen* har räknats med ett konsumentprisindex av 171 vid 1963 års utgång och därefter — förutom med ett konstant läge — med årliga indexstegringar om 2 % (varje gång räknat i förhållande till prisnivån föregående år).

Beräkningarna av pensionsfondens storlek har gjorts med utgångspunkt från 3, 4, 5 och 6 procent *räntefot*.

Uppgifter om *pensionsgrundande inkomster* har erhållits vid en urvalsundersökning grundad på de allmänna sjukkassornas s. k. inkomstkort avseende år 1960. Denna undersökning har endast gällt åldrarna över 50 år, som emellertid är särskilt viktiga för bedömande av pensioneringens inkomster och utgifter de båda närmaste årtiondena. Beträffande åldrar under 50 år har lagts till grund vissa uppgifter från skattestatistiken för år 1960. Inkomsterna har förutsatts i genomsnitt ha ökat med 10 % från år 1960 till år 1961 och med likaledes 10 % från år 1961 till år 1962. Motsvarande förhöjning från år 1962 till 1963 har antagits bli 5 %.

Uppenbart är att antaganden om den framtida inkomstutvecklingen alltid måste vara synnerligen osäkra samt att denna osäkerhet blir större i den mån ett antagande sträcker sig långt framåt i tiden. De gjorda antagandena kan alltså endast betraktas såsom räkneexempel i vad de avser förhållanden på längre sikt. I vad avser det innevarande decenniet torde de dock inte te sig allt för verklighetsfrämmande. Riksförsäkringsverkets förslag skall ju också begränsas till åren 1965—1970.

Vissa andra omständigheter som kan påverka resultatet av beräkningarna

Verket har utgått från den lagstiftning som gäller vid 1963 års ingång. Det kan dock inte anses vara helt osannolikt att lagändringar, som påverkar försäkringens ekonomi, kommer att företagas även under den tidsperiod som nu är aktuell.

Försäkringen skall bära sina egna förvaltningskostnader. Verket har räknat med att dessa kostnader kommer att uppgå till 25 milj. kr. år 1963 och därefter följa realinkomst- och penningvärdesutvecklingen.

Verket avstår från att nu beakta verkningarna av de särskilda avgiftsbestämmelserna i fråga om redare.

Verkställda beräkningar

De av riksförsäkringsverket nu gjorda beräkningarna avser följande kombinationer av antaganden, nämligen

Årlig realinkomst- ökning	Årlig levnadskostnads- stegring	Tabeller
3 %	2 %	I: 1—4
0 %	0 %	II: 1—4
0 %	2 %	III: 1—2
1,5 %	0 %	IV: 1—2
3 %	0 %	V: 1—2

Samtliga tabeller med nummer 1 (I: 1—V: 1) är avsedda att som ett utgångsläge visa fondutvecklingen under den förutsättningen att inga höjningar av uttagsprocenten företages efter år 1964 utan att densamma kvarstår oförändrad vid 7 % av den pensionsgrundande inkomsten. Då denna uttagsprocent är otillräcklig på lång sikt kommer fonderna så småningom att visa underskott (negativa fonder markerade med minustecken). Ett nödvändigt komplement till dessa tabeller utgör därför tabellerna med nummer 2 (I: 2—V: 2) med vilkas hjälp man kan för vart femte år framräkna den fondställning, som skulle ernås om avgiftsuttaget höjdes med viss procentenhet fr. o. m. något av åren 1965—75, 1980, 1985 eller 1990.

Det ligger i sakens natur att det är nära nog omöjligt att, även med fastlagda förutsättningar om ränta m. m., teoretiskt beräkna det slutgiltiga avgiftsuttag, som bibehåller balans mellan försäkringens utgifter å ena sidan och fondens ränteavkastning och avgifterna å den andra. Detta gäller framför allt i alternativen med stigande realinkomster eller stigande levnadskostnader. Man är därför hänvisad till att mera översiktsmässigt komma till en uppfattning om lämplig uttagsprocent i förening med en fond av passande storlek. Det kan i detta sammanhang ha sitt intresse att se vilket avgiftsuttag som skulle erfordras, därest fondbildning över huvud taget icke ägde rum. Detta framgår av följande sammanställning (sid. 21), som utvisar avgiftens storlek beräknad i förhållande till den pensionsgrundande inkomsten (kol. 1, 4 och 7), i förhållande till den pensionsgrundande inkomsten jämte basbeloppet (kol. 2, 5 och 8) samt i förhållande till den totala inkomsten (kol. 3, 6 och 9). Det är att märka att avgiftsuttaget, då fondbildning inte äger rum, är oberoende av levnadskostnadsstegringar.

Som synes kommer det behövliga avgiftsuttaget i förhållande till den pensionsgrundande inkomsten att kontinuerligt stiga för att vid slutet av den betraktade tidsperioden uppgå till omkring 25 % i ett oförändrat realinkomstläge samt till drygt 18 % i de båda realinkomstökningalternativen.

En jämförelse med det beräknade antalet åldringar visar att fullfunktionsstadiet av försäkringen inträffar under loppet av första årtiondet efter sekelskiftet. Ökningen därefter av det behövliga avgiftsuttaget är förutom av realinkomstutvecklingen endast avhängig av det ökade antalet pensionärer.

Vid en realinkomstökning behöver avgiftsuttaget höjas i desto långsamare takt, ju större realinkomstökningen är. Detta beror på att pensionerna s. a. s. släpar efter realinkomstutvecklingen så länge denna påverkar den

Erforderligt avgiftsuttag om fondbildning icke skall äga rum

År	Realinkomstökning								
	0 %			1,5 %			3 %		
	Avgiftsuttag i % av			Avgiftsuttag i % av			Avgiftsuttag i % av		
	pensionsgrundande inkomst	pensionsgrundande inkomst jämte basbeloppet	total inkomst	pensionsgrundande inkomst	pensionsgrundande inkomst jämte basbeloppet	total inkomst	pensionsgrundande inkomst	pensionsgrundande inkomst jämte basbeloppet	total inkomst
kol. 1	kol. 2	kol. 3	kol. 4	kol. 5	kol. 6	kol. 7	kol. 8	kol. 9	
1965	0,6	0,4	0,4	0,6	0,4	0,4	0,6	0,4	0,4
1970	2,5	1,7	1,6	2,2	1,5	1,4	2,0	1,4	1,3
1975	5,4	3,6	3,5	4,6	3,3	3,1	4,0	3,0	2,7
1980	9,4	6,3	6,0	7,7	5,6	5,2	6,5	5,1	4,4
1990	18,2	12,3	11,7	13,6	10,4	9,3	11,7	9,5	7,4
2000	21,5	14,5	13,8	15,4	12,1	10,4	13,8	11,5	7,5
2010	22,7	15,3	14,6	16,3	13,1	10,7	15,5	13,1	6,9
2020	24,8	16,7	15,9	18,4	15,0	11,4	18,4	15,6	6,4

pensionsgrundande inkomstens storlek. Den pensionsgrundande inkomsten, som ligger mellan basbeloppet och 7,5 gånger detta, kommer emellertid vid en realinkomstökning, som ju lämnar basbeloppet oförändrat, att påverkas i allt mindre grad i den mån inkomsterna för allt flera inkomsttagare överskrider 7,5 gånger basbeloppet. Denna effekt kan undgås eller mildras av exempelvis en sådan åtgärd som en gradvis skeende höjning av den övre gränsen för den pensionsgrundande inkomsten.

Av sammanställningen framgår vidare — fortfarande om fondbildning inte skall äga rum — att det erforderliga avgiftsuttaget, beräknat i förhållande till den pensionsgrundande inkomsten jämte basbeloppet, kommer i alternativen med realinkomstökning att tendera mot ett slutläge, som motsvarar ungefär 87 % ($= \frac{6,5}{7,5}$) av det avgiftsuttag, vilket är erforderligt om avgift beräknas å endast den pensionsgrundande inkomsten. Det erforderliga avgiftsuttaget i förhållande till den totala inkomsten uppnår ett maximum, som vid 1,5 % realinkomstökning ligger omkring 12 % år 2020 eller något senare (kol. 6), och vid 3 % realinkomstökning omkring 7,5 % år 2000 (kol. 9). I båda fallen tenderar därefter det erforderliga procentuella avgiftsuttaget i förhållande till totalinkomsterna mot allt lägre tal. I fråga om åren långt fram i tiden torde de i kol. 6 och 9 angivna siffrorna endast vara av teoretiskt intresse eftersom det kan antagas att, sedan en mera betydande realinkomststegring inträtt, maximum för de pensionsgrundande inkomsterna kommer att höjas.

För den period, varom nu är fråga, har såsom huvudalternativ valts att räkna med en årlig stegring av realinkomsterna om 3 % och en årlig höj-

ning av konsumentprisindex med 2 % (den sammanlagda inkomstökningen alltså 5 %) samt med en fondränta av alternativt 3, 4, 5 och 6 %. Motsvarande beräkningar har gjorts med utgångspunkt från att 1963 års realinkomster och penningvärde förblir oförändrade.

Ett studium av tabellerna I och II synes ge vid handen att en successiv höjning av avgiftsuttaget upp till 12 % åtminstone för de närmaste decennierna är tillfyllest utan att vara för högt på längre sikt, om man räknar med en måttlig fondränta. Förutsättningen härför är dock att övriga antaganden åtminstone i huvudsak är giltiga för lång tid framöver. I fråga om ränteantagandet har verket med hänsyn till just nu rådande förhållanden räknat med en fondränta av 4 à 5 % såsom mest sannolik.

Såsom förut framhållits måste alla antaganden bli mycket osäkra då det gäller en mera avlägsen framtid. Man torde emellertid vid bedömningen av avgiftsuttaget under den nu förevarande perioden vara hänvisad till att stödja sig på antaganden om utvecklingen även efter periodens utgång. Det kan dock ifrågasättas om det kan vara realistiskt att för mycket lång tid framåt räkna med realinkomstökningar med 3 % för år. Med hänsyn härtill kan hållas för högst sannolikt att på längre sikt en uttagsnivå av omkring 12 % är den lägsta som är tänkbar. Denna uttagsprocent har vid arbetena till lagstiftningens antagande framstått såsom ett mera slutligt läge vid de alternativ i vilka räknats med en viss kontinuerlig standardhöjning. Det ligger därför nära till hands att vid den nuvarande bedömningen av avgiftsfrågan taga sikte på 12-procentnivån.

Verket har ansett sig böra i första hand överväga en fortsatt stegring av avgiftsuttaget upp till 12-procentnivån enligt alternativen med en procent årlig ökning av uttaget, en procent ökning vartannat år och en halv procent varje år. Därest det av samhällsekonomiska skäl skulle befinnas olämpligt att verkställa avgiftshöjningar i den takt som nyss berörts och en långsammare höjning av avgiftsnivån skulle anses önskvärd, uppkommer framdeles behov av avgiftshöjningar ovanför 12-procentnivån, om man utgår från samma förutsättningar i övrigt. Verket har ansett sig även böra utarbeta två alternativ efter denna linje. Beräkningar har sålunda gjorts beträffande följande alternativ till avgiftsuttag under åren 1965—1970.

Alternativ	U t t a g s p r o c e n t										
	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
A	8	9	10	11	12	12	12	12	12	12	12
B	8	8	9	9	10	10	11	11	12	12	12
C	7½	8	8½	9	9½	10	10½	11	11½	12	12
D	7	7	8	8	8	9	9	9	10	10	10
E	7	7	7	7	7	8	8	8	8	8	9

I uppställningen har medtagits jämväl åren 1971—1975 enär de flesta av alternativen bygger på en fortsatt stegring av uttaget under dessa år. I fråga

om alternativen D och E har förutsatts fortsatta höjningar med en procent vart tredje respektive vart femte år till dess ett uttag av 12 % skulle uppnås, vilket inträffar i D-alternativet år 1979 och i E-alternativet år 1990.

De sålunda gjorda beräkningarna redovisas i tabellbilagorna. Ur dessa må följande uppgifter här lämnas.

Vid det antagandet att realinkomsterna ökar med 3 % och levnadskostnaderna med 2 % per år (se tabellerna I: 1—4) skulle vid avgiftsförhöjning enligt förenämnda alternativ A—E pensionsfonden vid förräntning efter 4 % komma att uppgå till i följande sammanställning angivna belopp i miljarder kronor.

Vid utgången av år	Fond vid avgiftsuttag enligt				
	Alt. A	Alt. B	Alt. C	Alt. D	Alt. E
1965.....	10,6	10,6	10,4	10,3	10,3
1966.....	14,1	13,7	13,6	12,9	12,9
1967.....	18,3	17,5	17,1	16,3	15,9
1968.....	23,1	21,4	21,0	19,7	18,9
1969.....	28,6	26,0	25,3	23,3	22,0
1970.....	34,6	30,9	30,1	27,6	25,7
1975.....	68,7	63,0	61,5	52,9	46,3
1980.....	108,6	101,7	100,0	87,1	70,5
1990.....	189,1	178,8	176,2	157,3	116,5
2000.....	257,5	242,2	238,4	210,3	149,9
2010.....	309,8	287,1	281,5	239,8	150,5
2020.....	264,2	230,7	222,3	160,5	28,0

Av sammanställningen jämte tabellerna I: 1—4 kan utläsas att om avgiftsuttaget höjes enligt alternativ A kommer fonden vid 4 % ränta att uppnå sitt maximum omkring år 2010 och därefter minska i allt snabbare takt. Vid avgiftsförhöjning enligt alternativen B—E börjar fonden att minska något tidigare såsom framgår av tabell I: 3.

Som jämförelse kan nämnas att om avgifterna höjs enligt alternativen A—E men såväl realinkomster som levnadskostnader förblir konstanta (se tabellerna II: 1—4), skulle fonden under motsvarande förutsättningar i övrigt bli av följande storleksordning i miljarder kronor.

Vid utgången av år	Fond vid avgiftsuttag enligt				
	Alt. A	Alt. B	Alt. C	Alt. D	Alt. E
1965.....	10,2	10,2	10,0	9,9	9,9
1966.....	13,2	12,8	12,7	12,2	12,2
1967.....	16,5	15,8	15,5	14,8	14,5
1968.....	20,1	18,8	18,5	17,5	16,8
1969.....	24,2	22,1	21,6	20,1	19,1
1970.....	28,2	25,4	24,8	22,9	21,5
1975.....	48,2	44,1	43,1	37,5	33,4
1980.....	66,1	61,1	59,8	52,1	43,1
1990.....	88,4	81,0	79,1	67,7	49,0
2000.....	95,3	84,3	81,7	64,5	36,7
2010.....	96,8	80,6	76,4	51,2	11,1
2020.....	88,4	64,5	58,4	21,0	—39,9

Ehuru fonden här helt naturligt är av en betydligt lägre storleksordning än i det föregående fallet, företer fondutvecklingen samma drag i de olika alternativen.

Av bifogade tabeller I: 4 och II: 4 framgår dessutom hur stort avgiftsuttaget blir dels i procent av inkomsten (inkl. basbeloppet) upp till 7,5 gånger basbeloppet, dels i procent av den totala inkomsten. År 1970 skulle avgiftsuttagen enligt de olika alternativen sålunda bli följande.

Alternativ	Avgiftsuttag i %					
	Realinkomstökning 3 % Levnadskostnadsstegring 2 %			Realinkomstökning 0 % Levnadskostnadsstegring 0 %		
	Uttag i % av			Uttag i % av		
	den pensionsgrundande inkomsten	den pensionsgrundande inkomsten jämte basbeloppet	den totala inkomsten	den pensionsgrundande inkomsten	den pensionsgrundande inkomsten jämte basbeloppet	den totala inkomsten
A	12	8,7	8,1	12	8,1	7,7
B	10	7,2	6,7	10	6,8	6,4
C	10	7,2	6,7	10	6,8	6,4
D	9	6,5	6,1	9	6,1	5,8
E	8	5,8	5,4	8	5,4	5,1

I tabell VI har intagits en sammanställning av den beräknade pensionsgrundande inkomsten för de olika alternativ av realinkomst- och levnadskostnadsutveckling som ovan behandlats.

Det må till sist framhållas att fondens storlek i samtliga bifogade tabeller beräknats såsom om avgifter och pensioner för visst år inflyter respektive utbetalas vid slutet av året. Hänsyn har sålunda inte tagits till det förhållandet att de debiterade avgifterna i vissa fall inflyter upp till två år efter det år debiteringen avser. Det huvudsakliga syftet med beräkningarna har ju varit att belysa utvecklingen på längre sikt och det har därvid syntts lämpligast att inte låta de schematiska beräkningsmetoderna rubbas av den faktiska utvecklingen under de första åren. Fondens storlek utgjorde vid slutet av år 1960 478 miljoner kr. och vid slutet av år 1961 1 209 miljoner kr. Medelräntan på fondens placeringar utgjorde under nämnda år 5,6 % respektive 5,7 %. Vid slutet av år 1962 torde fonden ha stigit till närmare 2,6 miljarder kr. Medelräntan under året kan antagas ha uppgått till 5,4 à 5,5 %.

Verkets förslag

Riksförsäkringsverket har, såsom förut framhållits, att i första hand bedöma avgiftsfrågan ur försäkringens synpunkt. Härvid blir det naturligt att eftersträva ett sådant avgiftsuttag under den nu aktuella avgiftsperio-

den att försäkringen redan på ett relativt tidigt stadium får en sådan ekonomisk grund att kraftiga höjningar av avgifterna inte skall bli behövliga då antalet pensionärer ökar och pensionsbeloppen blir högre. Det bör med andra ord tillses att den nuvarande generationen inte i mera avsevärd mån överskjuter kostnaderna för sin pensionering på nästa generation. Därest man redan under det närmaste årtiondet kommer upp i en uttagsprocent, vilken kan bedömas såsom realistisk på längre sikt från de antaganden som nu synes rimliga, minskas sålunda den s. k. överkompensation, som kan anses tillfalla dem som uppnått viss högre ålder vid tiden för försäkringens genomförande.

Gentemot den nu angivna principen kan givetvis invändas att det inte är möjligt att nu bedöma det avgiftsuttag, som är behövt på längre sikt, eftersom detta beror av många osäkra faktorer, såsom utvecklingen av penningvärdet samt förändringar i realinkomsterna, räntefoten och befolkningens sammansättning ur ålders- och inkomstsynpunkter ävensom sannolikheten att pensionslagstiftningen tid efter annan kommer att förändras. Ehuru denna invändning ingalunda kan fränkännas ett visst berättigande kan den inte befria dem, som är närmast ansvariga för försäkringen, från skyldigheten att verka för att denna underbygges så väl som är möjligt med utgångspunkt från antaganden, som nu synes rimliga.

I det föregående har redovisats fem alternativ till avgiftsuttag under åren 1965—1970. De tre med A, B och C betecknade alternativen är enligt verkets mening samtliga godtagbara ur de nu redovisade synpunkterna. Uppenbart är dock att de med B och C betecknade alternativen kommer att i framtiden medföra ett något högre avgiftsuttag än vad som blir fallet, om avgiftsförhöjning sker enligt alternativ A. Sistnämnda alternativ ger också bäst resultat, om man önskar nedbringa den nyss berörda överkompensationen. Vilket av dessa tre alternativ som bör väljas, synes böra bedömas även ur andra synpunkter än dem verket har att anlägga på frågan. De med D och E betecknade alternativen kan förväntas resultera i att betydande avgiftsförhöjningar blir erforderliga framdeles, då försäkringens utgifter stiger, och kan därför icke av verket accepteras ur försäkringens synpunkt.

Utdrag av styrelsens för verket protokoll, utvisande vilka som deltagit i handläggningen av förevarande ärende samt av styrelseledamoten Wahrolén uttalad avvikande mening, bilägges.

Stockholm den 18 januari 1963.

Underdånigst
ROLF BROBERG

Gösta Skogsberg

Tabell I: 1

avseende utgångsläge vid bibehållande av ett avgiftsuttag om 7 %, fr. o. m. år 1964

Realinkomstökning 3 %
Levnadskostnadsstegring 2 %

År	Avgiftsuttag %	Avgifter miljarder kr	Pensioner (inkl. förv.- kostn.) miljarder kr	Fond i miljarder kr vid årets slut vid en förräntning av			
				3 %	4 %	5 %	6 %
1960	3	0,70	0,00	0,70	0,70	0,70	0,70
1961	4	1,06	0,01	1,76	1,77	1,78	1,78
1962	5	1,49	0,02	3,29	3,31	3,34	3,37
1963	6	1,90	0,08	5,20	5,26	5,32	5,38
1964	7	2,36	0,16	7,57	7,68	7,80	7,92
1965	7	2,51	0,25	10,1	10,3	10,5	10,7
1966	7	2,67	0,35	12,6	12,9	13,3	13,6
1967	7	2,83	0,48	15,4	15,9	16,3	16,8
1968	7	3,00	0,63	18,3	18,9	19,5	20,1
1969	7	3,18	0,81	21,1	22,0	22,8	23,7
1970	7	3,36	1,02	24,2	25,2	26,4	27,5
1971	7	3,56	1,25	27,1	28,5	30,0	31,5
1972	7	3,75	1,52	30,2	31,9	33,6	35,6
1973	7	3,96	1,82	33,2	35,3	37,5	39,8
1974	7	4,16	2,19	36,3	38,7	41,4	44,3
1975	7	4,38	2,58	39,1	42,1	45,2	48,7
1976	7	4,61	3,04	41,9	45,3	49,0	53,2
1977	7	4,84	3,52	44,4	48,4	52,8	57,7
1978	7	5,10	4,08	46,8	51,4	56,5	62,2
1979	7	5,35	4,67	48,9	54,1	60,0	66,5
1980	7	5,63	5,32	50,7	56,6	63,3	70,9
1985	7	7,18	9,73	51,4	61,5	73,3	87,3
1990	7	8,94	15,09	34,8	49,6	67,8	90,7
1995	7	10,98	20,78	— 3,8	15,5	40,9	74,8
2000	7	13,31	26,41	— 66,6	— 44,7	— 12,5	34,1
2005	7	15,88	32,48	— 157,7	— 136,3	— 99,6	— 39,6
2010	7	18,40	40,99	— 289,6	— 274,7	— 238,0	— 166,0
2015	7	21,11	52,19	— 482,0	— 483,6	— 455,7	— 377,0
2020	7	24,24	64,02	— 750,9	— 784,5	— 781,3	— 708,0

Not. Det torde observeras att fondens storlek genomgående är schematiskt beräknad och därför inte överensstämmer helt med den faktiska fondutvecklingen åren 1960—62. Se härom i textavsnittet.

Tabell I: 2

utvisande den *fondökning* i miljarder kr vid slutet av år 1970, 1975 etc. som blir resultatet av en *höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. visst år*

Realinkomstökning 3 %

Levnadskostnadsstegring 2 %

Höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. år	Fondränta 3 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
1965	2,7	6,1	11,0	17,7	26,7	38,6	54,1	74,0	98,9	129,8	167,9
1966	2,3	5,6	10,4	17,0	25,9	37,8	53,1	72,8	97,6	128,2	166,0
1967	1,8	5,1	9,8	16,3	25,2	36,9	52,1	71,6	96,2	126,6	164,2
1968	1,4	4,6	9,2	15,6	24,4	35,9	51,0	70,4	94,7	124,9	162,2
1969	0,9	4,1	8,6	14,9	23,5	35,0	49,9	69,1	93,2	123,2	160,2
1970	0,5	3,6	8,0	14,2	22,7	34,0	48,8	67,8	91,7	121,5	158,2
1971	—	3,0	7,3	13,5	21,8	33,0	47,6	66,4	90,1	119,6	156,1
1972	—	2,4	6,7	12,7	20,9	32,0	46,4	65,0	88,5	117,8	153,9
1973	—	1,8	6,0	11,9	20,0	30,9	45,2	63,6	86,9	115,9	151,7
1974	—	1,2	5,3	11,1	19,1	29,8	43,9	62,1	85,2	113,9	149,4
1975	—	0,6	4,6	10,3	18,1	28,7	42,6	60,7	83,5	111,9	147,1
1980	—	—	0,8	5,9	13,1	22,9	35,9	52,8	74,4	101,3	134,8
1985	—	—	—	1,0	7,4	16,3	28,2	44,0	64,1	89,5	121,2
1990	—	—	—	—	1,3	9,2	20,0	34,4	53,1	76,7	106,3

Höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. år	Fondränta 4 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
1965	2,8	6,4	11,7	19,3	29,9	44,2	63,3	88,5	121,2	162,9	216,1
1966	2,3	5,9	11,1	18,5	28,9	43,0	61,9	86,8	119,1	160,4	213,0
1967	1,9	5,3	10,4	17,7	27,9	41,8	60,5	85,1	116,9	157,8	209,8
1968	1,4	4,8	9,7	16,9	26,9	40,6	59,0	83,3	114,8	155,1	206,5
1969	1,0	4,2	9,1	16,1	25,9	39,4	57,5	81,4	112,5	152,4	203,3
1970	0,5	3,6	8,4	15,2	24,9	38,1	56,0	79,6	110,3	149,7	199,9
1971	—	3,1	7,7	14,4	23,8	36,9	54,4	77,7	108,0	146,9	196,5
1972	—	2,5	6,9	13,5	22,8	35,6	52,8	75,8	105,6	144,0	193,0
1973	—	1,9	6,2	12,6	21,7	34,2	51,2	73,8	103,2	141,1	189,5
1974	—	1,2	5,5	11,7	20,6	32,9	49,6	71,8	100,8	138,2	185,9
1975	—	0,6	4,7	10,8	19,5	31,5	47,9	69,8	98,4	135,2	182,3
1980	—	—	0,8	6,1	13,7	24,4	39,4	59,3	85,7	119,8	163,5
1985	—	—	—	1,0	7,5	17,1	30,3	48,3	72,3	103,4	143,6
1990	—	—	—	—	1,3	9,4	21,0	37,0	58,5	86,6	123,2

Tabell I: 2 (forts.)

Höjning av uttags- procenten med 1 procent- enhet fr. o. m. år	Fondränta 5 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
	1965	2,8	6,7	12,6	21,2	33,5	50,8	74,5	106,8	150,0	207,1
1966	2,4	6,1	11,8	20,2	32,3	49,2	72,5	104,3	146,7	203,0	277,1
1967	1,9	5,5	11,1	19,3	31,1	47,7	70,5	101,7	143,5	198,8	271,8
1968	1,4	4,9	10,3	18,3	29,8	46,1	68,5	99,1	140,2	194,6	266,4
1969	1,0	4,3	9,5	17,3	28,6	44,5	66,9	96,5	136,8	190,4	261,0
1970	0,5	3,7	8,8	16,3	27,3	42,9	64,9	93,9	133,5	186,1	255,6
1971	—	3,1	8,0	15,3	26,0	41,2	62,8	91,2	130,1	181,8	250,0
1972		2,5	7,2	14,3	24,8	39,6	60,7	88,6	126,7	177,4	244,5
1973		1,9	6,4	13,3	23,5	37,9	58,6	85,9	123,3	173,1	238,9
1974		1,3	5,6	12,3	22,2	36,3	56,5	83,2	119,8	168,7	233,3
1975		0,6	4,8	11,3	20,9	34,6	54,4	80,5	116,4	164,3	227,7
1980		—	0,8	6,2	14,4	26,3	43,3	66,9	99,1	142,3	199,6
1985			—	1,0	7,8	17,9	32,6	53,3	81,7	120,0	171,2
1990				—	1,3	9,6	22,0	39,8	64,5	98,0	143,2

Höjning av uttags- procenten med 1 procent- enhet fr. o. m. år	Fondränta 6 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
	1965	2,9	7,0	13,5	23,3	37,8	58,7	88,5	130,3	188,3	268,1
1966	2,4	6,4	12,6	22,2	36,3	56,7	85,7	126,6	183,4	261,5	368,3
1967	1,9	5,8	11,8	21,0	34,7	54,6	83,0	122,9	178,5	254,9	359,4
1968	1,4	5,1	10,9	19,9	33,2	52,5	80,2	119,2	173,5	248,2	350,6
1969	1,0	4,5	10,1	18,7	31,6	50,5	77,4	115,5	168,6	241,6	341,7
1970	0,5	3,8	9,2	17,6	30,1	48,4	74,7	111,8	163,6	235,0	332,8
1971	—	3,2	8,3	16,4	28,5	46,3	71,9	108,1	158,7	228,4	324,0
1972		2,5	7,5	15,3	27,0	44,3	69,2	104,5	153,7	221,8	315,2
1973		1,9	6,6	14,1	25,5	42,2	66,4	100,8	148,8	215,2	306,4
1974		1,3	5,8	13,0	24,0	40,2	63,7	97,1	143,9	208,7	297,6
1975		0,6	4,9	11,8	22,4	38,2	61,0	93,5	139,1	202,2	288,9
1980		—	0,8	6,3	15,1	28,3	47,8	75,9	115,5	170,6	246,7
1985			—	1,0	8,0	18,8	35,1	58,9	92,7	140,1	206,0
1990				—	1,3	9,9	23,1	42,8	71,3	111,5	167,6

Tabell I: 3

Realinkomstökning 3 %
Levnadskostnadsstegring 2 %

År	Alternativ för avgiftsuttag				
	A	B	C	D	E
1965	8	8	7,5	7	7
1966	9	8	8	7	7
1967	10	9	8,5	8	7
1968	11	9	9	8	7
1969	12	10	9,5	8	7
1970	12	10	10	9	8
1971	12	11	10,5	9	8
1972	12	11	11	9	8
1973	12	12	11,5	10	8
1974	12	12	12	10	8
1975	12	12	12	10	9
1976	12	12	12	11	9
1977	12	12	12	11	9
1978	12	12	12	11	9
1979	12	12	12	12	9
1980—84	12	12	12	12	10
1985—89	12	12	12	12	11
1990	12	12	12	12	12

Fond i miljarder kr

År	Fondränta 3 %					Fondränta 4 %				
	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E
1970	33,3	29,6	29,0	26,5	24,7	34,6	30,9	30,1	27,6	25,7
1975	64,6	59,2	57,9	49,6	43,3	68,7	63,0	61,5	52,9	46,3
1980	99,7	93,4	91,9	79,9	64,1	108,6	101,7	100,0	87,1	70,5
1985	132,9	125,7	123,8	110,0	82,8	150,0	141,6	139,5	123,9	94,6
1990	160,5	152,0	149,9	133,9	97,4	189,1	178,8	176,2	157,3	116,5
1995	180,4	170,6	168,0	149,6	107,3	224,5	212,0	208,9	185,5	136,0
2000	193,6	182,3	179,4	158,0	108,9	257,5	242,2	238,4	210,3	149,9
2005	200,2	187,0	183,7	158,8	102,0	288,8	270,2	265,6	231,3	157,7
2010	191,0	175,7	171,9	143,1	77,2	309,8	287,1	281,5	239,8	150,5
2015	150,7	133,1	128,7	95,2	18,9	305,0	277,5	270,6	220,0	111,1
2020	69,6	49,2	44,0	5,1	— 83,3	264,2	230,7	222,3	160,5	28,0

År	Fondränta 5 %					Fondränta 6 %				
	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E
1970	35,9	32,1	31,4	28,8	26,9	37,1	33,3	32,5	29,9	28,0
1975	72,7	66,7	65,2	56,3	49,5	77,5	71,1	69,5	60,2	53,1
1980	118,6	110,9	108,9	95,2	77,7	129,8	121,2	119,1	104,2	85,8
1985	169,6	159,7	157,2	139,7	108,1	192,4	180,8	178,1	158,1	124,0
1990	223,1	210,5	207,4	185,0	139,5	264,3	248,8	245,1	218,5	167,6
1995	279,2	263,0	259,0	230,3	172,2	347,8	327,1	322,0	286,5	218,4
2000	340,4	320,8	315,7	279,2	204,7	448,9	421,3	414,5	367,0	275,8
2005	408,8	382,5	374,5	329,3	231,8	574,4	538,0	528,6	465,3	343,3
2010	479,2	445,7	437,3	377,8	257,2	726,3	676,9	664,5	579,5	416,2
2015	538,2	495,5	484,8	408,9	255,0	897,3	831,2	814,7	700,9	482,4
2020	577,4	522,8	509,2	412,3	216,0	1 089,2	1 000,7	978,6	826,2	534,0

Tabell I: 4

Alternativ A

Realinkomstökning 3 %

Levnadskostnadsstegring 2 %

År	Avgiftsuttag i procent av		
	den pensions- grundande inkomsten	den pensions- grundande inkomsten jämfte basbeloppet	den totala inkomsten
1965	8	5,5	5,2
1966	9	6,5	5,9
1967	10	7,0	6,6
1968	11	7,8	7,3
1969	12	8,6	8,0
1970	12	8,7	8,1

År	Fondränta 3 %		År	Fondränta 4 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	10,4	2,8	1965	10,6	2,9
1966	13,8	3,4	1966	14,1	3,5
1967	17,8	4,0	1967	18,3	4,2
1968	22,4	4,6	1968	23,1	4,8
1969	27,7	5,3	1969	28,6	5,5
1970	33,3	5,6	1970	34,6	6,0

År	Fondränta 5 %		År	Fondränta 6 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	10,8	3,0	1965	11,0	3,1
1966	14,4	3,6	1966	14,8	3,8
1967	18,7	4,3	1967	19,2	4,4
1968	23,7	5,0	1968	24,4	5,2
1969	29,6	5,9	1969	30,6	6,2
1970	35,9	6,3	1970	37,1	6,5

Tabell I: 4

Alternativ B

Realinkomstökning 3 %
Levnadskostnadsstegring 2 %

År	Avgiftsuttag i procent av		
	den pensions- grundande inkomsten	den pensions- grundande inkomsten jämfte basbeloppet	den totala inkomsten
1965	8	5,5	5,2
1966	8	5,6	5,3
1967	9	6,3	6,0
1968	9	6,4	6,0
1969	10	7,2	6,7
1970	10	7,2	6,7

År	Fondränta 3 %		År	Fondränta 4 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	10,4	2,8	1965	10,6	2,9
1966	13,4	3,0	1966	13,7	3,1
1967	17,0	3,6	1967	17,5	3,8
1968	20,7	3,7	1968	21,4	3,9
1969	25,1	4,4	1969	26,0	4,6
1970	29,6	4,5	1970	30,9	4,9

År	Fondränta 5 %		År	Fondränta 6 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	10,8	3,0	1965	11,0	3,1
1966	14,1	3,3	1966	14,4	3,4
1967	17,9	3,8	1967	18,4	4,0
1968	22,0	4,1	1968	22,7	4,3
1969	26,9	4,9	1969	27,8	5,1
1970	32,1	5,2	1970	33,3	5,5

Tabell I: 4
Alternativ C

Realinkomstökning 3 %
Levnadskostnadsstegring 2 %

År	Avgiftsuttag i procent av		
	den pensions- grundande inkomsten	den pensions- grundande inkomsten jämta basbeloppet	den totala inkomsten
1965	7,5	5,2	4,9
1966	8	5,6	5,3
1967	8,5	6,0	5,6
1968	9	6,4	6,0
1969	9,5	6,8	6,4
1970	10	7,2	6,7

År	Fondränta 3 %		År	Fondränta 4 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	10,2	2,7	1965	10,4	2,8
1966	13,2	3,0	1966	13,6	3,2
1967	16,6	3,4	1967	17,1	3,5
1968	20,3	3,7	1968	21,0	3,9
1969	24,4	4,1	1969	25,3	4,3
1970	29,0	4,6	1970	30,1	4,8

År	Fondränta 5 %		År	Fondränta 6 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	10,6	2,8	1965	10,8	2,9
1966	13,9	3,3	1966	14,2	3,4
1967	17,5	3,6	1967	18,0	3,8
1968	21,6	4,1	1968	22,3	4,3
1969	26,2	4,6	1969	27,1	4,8
1970	31,4	5,2	1970	32,5	5,4

Tabell I: 4
Alternativ D

Realinkomstökning 3 %
Levnadskostnadsstegring 2 %

År	Avgiftsuttag i procent av		
	den pensions- grundande inkomsten	den pensions- grundande inkomsten jämta basbeloppet	den totala inkomsten
1965	7	4,8	4,6
1966	7	4,9	4,6
1967	8	5,6	5,3
1968	8	5,7	5,3
1969	8	5,7	5,4
1970	9	6,5	6,1

År	Fondränta 3 %		År	Fondränta 4 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	10,1	2,5	1965	10,3	2,6
1966	12,6	2,5	1966	12,9	2,6
1967	15,8	3,2	1967	16,3	3,4
1968	19,1	3,3	1968	19,7	3,4
1969	22,5	3,4	1969	23,3	3,6
1970	26,5	4,0	1970	27,6	4,3

År	Fondränta 5 %		År	Fondränta 6 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	10,5	2,7	1965	10,7	2,8
1966	13,3	2,8	1966	13,6	2,9
1967	16,7	3,4	1967	17,2	3,6
1968	20,4	3,7	1968	21,0	3,8
1969	24,2	3,8	1969	25,1	4,1
1970	28,8	4,6	1970	29,9	4,8

Tabell I: 4

Alternativ E

Realinkomstökning 3 %
Levnadskostnadsstegring 2 %

År	Avgiftsuttag i procent av		
	den pensions- grundande inkomsten	den pensions- grundande inkomsten jämfte basbeloppet	den totala inkomsten
1965	7	4,8	4,6
1966	7	4,9	4,6
1967	7	4,9	4,6
1968	7	5,0	4,7
1969	7	5,0	4,7
1970	8	5,8	5,4

År	Fondränta 3 %		År	Fondränta 4 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	10,1	2,5	1965	10,3	2,6
1966	12,6	2,5	1966	12,9	2,6
1967	15,4	2,8	1967	15,9	3,0
1968	18,3	2,9	1968	18,9	3,0
1969	21,1	2,8	1969	22,0	3,1
1970	24,7	3,6	1970	25,7	3,7

År	Fondränta 5 %		År	Fondränta 6 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	10,5	2,7	1965	10,7	2,8
1966	13,3	2,8	1966	13,6	2,9
1967	16,3	3,0	1967	16,8	3,2
1968	19,5	3,2	1968	20,1	3,3
1969	22,8	3,3	1969	23,7	3,6
1970	26,9	4,1	1970	28,0	4,3

Tabell II: 1

avseende utgångsläge vid bibehållande av ett avgiftsuttag om 7 % fr. o. m. år 1964

Realinkomstökning 0 %

Levnadskostnadsstegring 0 %

År	Avgiftsuttag %	Avgifter miljarder kr	Pensioner (inkl. förv.- kostn.) miljarder kr	Fond i miljarder kr vid årets slut vid en förräntning av			
				3 %	4 %	5 %	6 %
1960	3	0,70	0,00	0,70	0,70	0,70	0,70
1961	4	1,06	0,01	1,76	1,77	1,78	1,78
1962	5	1,49	0,02	3,29	3,31	3,34	3,37
1963	6	1,90	0,08	5,20	5,26	5,32	5,38
1964	7	2,23	0,15	7,44	7,55	7,67	7,79
1965	7	2,24	0,23	9,68	9,87	10,1	10,3
1966	7	2,25	0,32	11,9	12,2	12,5	12,9
1967	7	2,26	0,42	14,0	14,5	14,9	15,4
1968	7	2,26	0,55	16,2	16,8	17,4	18,1
1969	7	2,27	0,69	18,3	19,1	19,8	20,7
1970	7	2,27	0,83	20,2	21,2	22,3	23,4
1971	7	2,28	0,99	22,2	23,4	24,7	26,1
1972	7	2,28	1,16	24,0	25,4	27,0	28,8
1973	7	2,28	1,36	25,6	27,4	29,4	31,5
1974	7	2,28	1,56	27,1	29,3	31,5	34,0
1975	7	2,28	1,79	28,5	30,9	33,6	36,5
1976	7	2,28	2,04	29,5	32,4	35,5	39,0
1977	7	2,28	2,29	30,4	33,7	37,3	41,3
1978	7	2,29	2,56	31,0	34,8	38,9	43,6
1979	7	2,29	2,84	31,4	35,6	40,4	45,7
1980	7	2,30	3,13	31,5	36,2	41,5	47,6
1985	7	2,34	4,81	27,1	34,4	43,1	53,7
1990	7	2,39	6,25	13,9	24,1	37,0	53,4
1995	7	2,46	7,28	— 7,4	5,4	22,8	46,5
2000	7	2,54	7,82	— 35,6	— 21,1	0,9	33,6
2005	7	2,61	8,11	— 70,0	— 54,9	— 28,8	14,4
2010	7	2,63	8,57	— 111,6	— 98,0	— 68,5	— 13,2
2015	7	2,64	9,15	— 162,6	— 153,2	— 122,0	— 52,9
2020	7	2,67	9,50	— 224,0	— 222,7	— 192,7	— 108,5

Not. Det torde observeras att fondens storlek genomgående är schematiskt beräknad och därför inte överensstämmer helt med den faktiska fondutvecklingen åren 1960—62. Se härom i textavsnittet.

Tabell II: 2

utvisande den *fondökning* i miljarder kr vid slutet av år 1970, 1975 etc. som blir resultatet av en *höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. olst år*

Realinkomstökning 0 %
Levnadskostnadsstegring 0 %

Höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. år	Fondränta 3 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
1965	2,1	4,1	6,5	9,3	12,6	16,5	21,0	26,3	32,5	39,6	47,9
1966	1,7	3,7	6,0	8,8	12,0	15,7	20,1	25,2	31,2	38,2	46,3
1967	1,4	3,3	5,6	8,2	11,3	14,9	19,2	24,2	30,1	36,9	44,7
1968	1,0	2,9	5,1	7,7	10,7	14,2	18,4	23,2	28,9	35,5	43,2
1969	0,7	2,5	4,6	7,1	10,1	13,5	17,5	22,3	27,8	34,2	41,7
1970	0,3	2,1	4,2	6,6	9,5	12,8	16,7	21,3	26,7	33,0	40,2
1971	—	1,7	3,7	6,1	8,9	12,1	15,9	20,4	25,7	31,7	38,8
1972	—	1,4	3,3	5,6	8,3	11,5	15,2	19,5	24,6	30,5	37,4
1973	—	1,0	2,9	5,1	7,7	10,8	14,4	18,7	23,6	29,4	36,1
1974	—	0,7	2,5	4,7	7,2	10,2	13,7	17,8	22,6	28,2	34,7
1975	—	0,3	2,1	4,2	6,7	9,6	13,0	17,0	21,7	27,2	33,5
1980	—	—	0,3	2,1	4,3	6,8	9,8	13,3	17,4	22,2	27,7
1985	—	—	—	0,3	2,2	4,4	7,0	10,0	13,6	17,8	22,6
1990	—	—	—	—	0,3	2,2	4,5	7,2	10,3	13,9	18,2

Höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. år	Fondränta 4 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
1965	2,1	4,4	7,1	10,4	14,5	19,5	25,7	33,3	42,6	53,8	67,6
1966	1,8	3,9	6,5	9,7	13,7	18,5	24,5	31,8	40,7	51,5	64,8
1967	1,4	3,4	6,0	9,0	12,8	17,5	23,2	30,3	38,9	49,4	62,1
1968	1,0	3,0	5,4	8,4	12,0	16,5	22,1	28,8	37,1	47,2	59,5
1969	0,7	2,6	4,9	7,8	11,3	15,6	20,9	27,5	35,5	45,2	57,1
1970	0,3	2,2	4,4	7,2	10,5	14,7	19,8	26,1	33,8	43,2	54,7
1971	—	1,8	3,9	6,6	9,8	13,8	18,8	24,9	32,3	41,3	52,4
1972	—	1,4	3,5	6,0	9,1	13,0	17,8	23,6	30,8	39,5	50,1
1973	—	1,0	3,0	5,5	8,5	12,2	16,8	22,4	29,3	37,7	48,0
1974	—	0,7	2,6	4,9	7,8	11,4	15,9	21,3	27,9	36,0	45,9
1975	—	0,3	2,2	4,4	7,3	10,7	14,9	20,2	26,6	34,4	43,9
1980	—	—	0,3	2,2	4,5	7,4	10,9	15,3	20,6	27,1	35,0
1985	—	—	—	0,3	2,2	4,6	7,5	11,2	15,6	21,1	27,7
1990	—	—	—	—	0,4	2,3	4,7	7,8	11,5	16,0	21,5

Tabell II: 2 (forts.)

Höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. år	Fondränta 5 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
1965	2,2	4,6	7,7	11,6	16,7	23,2	31,6	42,4	56,2	73,7	96,2
1966	1,8	4,1	7,0	10,8	15,6	21,9	29,9	40,1	53,3	70,1	91,5
1967	1,4	3,6	6,4	10,0	14,6	20,5	28,2	38,0	50,5	66,6	87,0
1968	1,0	3,1	5,8	9,2	13,6	19,3	26,6	35,9	47,9	63,2	82,8
1969	0,7	2,7	5,2	8,5	12,7	18,1	25,0	34,0	45,4	60,0	78,7
1970	0,3	2,2	4,6	7,7	11,8	16,9	23,6	32,1	43,0	57,0	74,8
1971	—	1,8	4,1	7,1	10,9	15,8	22,2	30,3	40,7	54,0	71,0
1972	—	1,4	3,6	6,4	10,1	14,8	20,8	28,6	38,5	51,3	67,5
1973	—	1,0	3,1	5,8	9,3	13,8	19,5	27,0	36,5	48,6	64,1
1974	—	0,7	2,7	5,2	8,5	12,8	18,3	25,4	34,5	46,1	60,9
1975	—	0,3	2,2	4,7	7,8	11,9	17,2	23,7	32,6	43,7	57,8
1980	—	—	0,3	2,3	4,7	8,0	12,1	17,5	24,4	33,3	44,5
1985	—	—	—	0,3	2,3	4,8	8,2	12,4	17,9	25,0	34,0
1990	—	—	—	—	0,3	2,4	5,0	8,4	12,8	18,4	25,5

Höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. år	Fondränta 6 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
1965	2,2	4,8	8,3	13,0	19,3	27,8	39,2	54,6	75,1	102,6	139,4
1966	1,8	4,3	7,6	12,0	18,0	26,0	36,8	51,3	70,7	96,7	131,5
1967	1,4	3,7	6,8	11,0	16,6	24,2	34,4	48,1	66,5	91,1	124,1
1968	1,0	3,2	6,1	10,1	15,4	22,6	32,2	45,2	62,6	85,9	117,0
1969	0,7	2,7	5,5	9,2	14,3	21,0	30,1	42,4	58,9	80,9	110,3
1970	0,3	2,3	4,9	8,4	13,2	19,6	28,2	39,8	55,3	76,1	104,0
1971	—	1,8	4,3	7,6	12,1	18,2	26,3	37,3	52,0	71,7	98,0
1972	—	1,4	3,8	6,9	11,1	16,8	24,5	34,9	48,8	67,4	92,1
1973	—	1,0	3,2	6,2	10,2	15,6	22,9	32,7	45,8	63,4	86,8
1974	—	0,7	2,7	5,5	9,3	14,4	21,3	30,6	43,0	59,7	81,7
1975	—	0,3	2,3	4,9	8,5	13,3	19,8	28,6	40,4	56,1	77,0
1980	—	—	0,3	2,3	5,0	8,6	13,6	20,2	29,2	41,2	57,2
1985	—	—	—	0,3	2,4	5,1	8,8	13,9	20,7	29,8	42,1
1990	—	—	—	—	0,3	2,4	5,2	9,1	14,3	21,2	30,5

Tabell II: 3

Realinkomstökning 0 %
Levnadskostnadsstegring 0 %

År	Alternativ för avgiftsuttag				
	A	B	C	D	E
1965.....	8	8	7,5	7	7
1966.....	9	8	8	7	7
1967.....	10	9	8,5	8	7
1968.....	11	9	9	8	7
1969.....	12	10	9,5	8	7
1970.....	12	10	10	9	8
1971.....	12	11	10,5	9	8
1972.....	12	11	11	9	8
1973.....	12	12	11,5	10	8
1974.....	12	12	12	10	8
1975.....	12	12	12	10	9
1976.....	12	12	12	11	9
1977.....	12	12	12	11	9
1978.....	12	12	12	11	9
1979.....	12	12	12	12	9
1980—84.....	12	12	12	12	10
1985—89.....	12	12	12	12	11
1990.....	12	12	12	12	12

Fond i miljarder kr

År	Fondränta 3 %					Fondränta 4 %				
	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E
1970	27,1	24,4	23,8	21,9	20,5	28,2	25,4	24,8	22,9	21,5
1975	45,0	41,1	40,2	34,9	30,9	48,2	44,1	43,1	37,5	33,4
1980	59,3	54,8	53,7	46,6	38,1	66,1	61,1	59,8	52,1	43,1
1985	68,2	62,9	61,7	53,3	40,3	79,7	73,7	72,2	62,7	48,5
1990	70,6	64,5	63,1	53,4	36,9	88,4	81,0	79,1	67,7	49,0
1995	67,4	60,4	58,7	47,5	28,4	93,0	84,0	81,8	67,9	45,1
2000	60,6	52,4	50,4	37,5	15,4	95,3	84,3	81,7	64,5	36,7
2005	51,2	41,9	39,4	24,5	— 1,2	96,8	83,5	80,1	59,4	25,7
2010	38,9	28,1	25,2	7,9	— 21,9	96,8	80,6	76,4	51,2	11,1
2015	21,8	9,2	6,0	— 13,9	— 48,5	93,9	74,2	69,2	38,6	— 11,4
2020	— 0,2	— 14,8	— 18,5	— 41,8	— 81,8	88,4	64,5	58,4	21,0	— 39,9

År	Fondränta 5 %					Fondränta 6 %				
	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E
1970	29,4	26,6	26,0	24,0	22,6	30,5	27,7	27,1	25,1	23,7
1975	51,7	47,3	46,2	40,4	36,1	55,2	50,5	49,5	43,5	39,1
1980	73,6	68,0	66,6	58,1	48,6	81,9	75,7	74,2	65,1	55,1
1985	93,2	86,1	82,3	73,6	58,1	109,0	100,7	99,1	86,5	69,6
1990	110,2	101,2	98,9	85,2	63,9	137,0	125,9	123,2	106,9	82,8
1995	125,8	114,2	111,4	93,9	66,8	168,1	153,3	149,6	127,8	95,5
2000	142,2	127,4	123,7	101,5	67,0	206,3	186,5	181,6	152,5	109,2
2005	161,6	142,9	138,1	109,5	65,5	256,0	229,5	222,8	183,8	126,0
2010	184,8	160,8	154,7	118,5	62,2	320,6	285,1	276,2	224,0	146,7
2015	211,6	180,9	173,3	127,2	55,4	404,3	356,8	344,9	275,0	171,5
2020	243,5	204,3	194,5	135,5	43,9	513,8	450,1	433,9	340,6	202,3

Tabell II: 4

Alternativ A

Realinkomstökning 0 %
Levnadskostnadsstegring 0 %

År	Avgiftsuttag i procent av		
	den pensions- grundande inkomsten	den pensions- grundande inkomsten jämfört basbeloppet	den totala inkomsten
1965	8	5,4	5,1
1966	9	6,1	5,8
1967	10	6,8	6,4
1968	11	7,4	7,1
1969	12	8,1	7,7
1970	12	8,1	7,7

År	Fondränta 3 %		År	Fondränta 4 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	10,0	2,6	1965	10,2	2,6
1966	12,9	2,9	1966	13,2	3,0
1967	16,0	3,1	1967	16,5	3,3
1968	19,5	3,5	1968	20,1	3,6
1969	23,3	3,8	1969	24,2	4,1
1970	27,1	3,8	1970	28,2	4,0

År	Fondränta 5 %		År	Fondränta 6 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	10,4	2,7	1965	10,6	2,8
1966	13,5	3,1	1966	13,8	3,2
1967	16,9	3,4	1967	17,4	3,6
1968	20,8	3,9	1968	21,5	4,1
1969	25,0	4,2	1969	26,0	4,5
1970	29,4	4,4	1970	30,5	4,5

Tabell II: 4

Alternativ B

Realinkomstökning 0 %
Levnadskostnadsstegring 0 %

År	Avgiftsuttag i procent av		
	den pensions- grundande inkomsten	den pensions- grundande inkomsten jämfte basbeloppet	den totala inkomsten
1965	8	5,4	5,1
1966	8	5,4	5,1
1967	9	6,1	5,8
1968	9	6,1	5,8
1969	10	6,8	6,4
1970	10	6,8	6,4

År	Fondränta 3 %		År	Fondränta 4 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	10,0	2,6	1965	10,2	2,6
1966	12,5	2,5	1966	12,8	2,6
1967	15,4	2,9	1967	15,8	3,0
1968	18,2	2,8	1968	18,8	3,0
1969	21,3	3,1	1969	22,1	3,3
1970	24,4	3,1	1970	25,4	3,3

År	Fondränta 5 %		År	Fondränta 6 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	10,4	2,7	1965	10,6	2,8
1966	13,1	2,7	1966	13,5	2,9
1967	16,3	3,2	1967	16,7	3,2
1968	19,5	3,2	1968	20,1	3,4
1969	23,0	3,5	1969	23,9	3,8
1970	26,6	3,6	1970	27,7	3,8

Tabell II: 4

Alternativ C

Realinkomstökning 0 %
Levnadskostnadsstegring 0 %

År	Avgiftsuttag i procent av		
	den pensions- grundande inkomsten	den pensions- grundande inkomsten jämfört basbeloppet	den totala inkomsten
1965	7,5	5,1	4,8
1966	8	5,4	5,1
1967	8,5	5,7	5,5
1968	9	6,1	5,8
1969	9,5	6,4	6,1
1970	10	6,8	6,4

År	Fondränta 3 %		År	Fondränta 4 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	9,8	2,4	1965	10,0	2,4
1966	12,4	2,6	1966	12,7	2,7
1967	15,1	2,7	1967	15,5	2,8
1968	17,9	2,8	1968	18,5	3,0
1969	20,8	2,9	1969	21,6	3,1
1970	23,8	3,0	1970	24,8	3,2

År	Fondränta 5 %		År	Fondränta 6 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	10,2	2,5	1965	10,4	2,6
1966	13,0	2,8	1966	13,2	2,8
1967	15,9	2,9	1967	16,4	3,2
1968	19,1	3,2	1968	19,8	3,4
1969	22,4	3,3	1969	23,3	3,5
1970	26,0	3,6	1970	27,1	3,8

Tabell II: 4

Alternativ D

Realinkomstökning 0 %
Levnadskostnadsstegring 0 %

År	Avgiftsuttag i procent av		
	den pensions- grundande inkomsten	den pensions- grundande inkomsten jämta basbeloppet	den totala inkomsten
1965	7	4,7	4,5
1966	7	4,7	4,5
1967	8	5,4	5,1
1968	8	5,4	5,1
1969	8	5,4	5,1
1970	9	6,1	5,8

År	Fondränta 3 %		År	Fondränta 4 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	9,7	2,2	1965	9,9	2,3
1966	11,9	2,2	1966	12,2	2,3
1967	14,4	2,5	1967	14,8	2,6
1968	16,9	2,5	1968	17,5	2,7
1969	19,3	2,4	1969	20,1	2,6
1970	21,9	2,6	1970	22,9	2,8

År	Fondränta 5 %		År	Fondränta 6 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	10,1	2,4	1965	10,3	2,5
1966	12,5	2,4	1966	12,9	2,6
1967	15,3	2,8	1967	15,7	2,8
1968	18,1	2,8	1968	18,7	3,0
1969	20,9	2,8	1969	21,7	3,0
1970	24,0	3,1	1970	25,1	3,4

Tabell II: 4

Alternativ E

Realinkomstökning 0 %
Levnadskostnadsstegring 0 %

År	Avgiftsuttag i procent av		
	den pensions- grundande inkomsten	den pensions- grundande inkomsten jämta basbeloppet	den totala inkomsten
1965	7	4,7	4,5
1966	7	4,7	4,5
1967	7	4,7	4,5
1968	7	4,7	4,5
1969	7	4,7	4,5
1970	8	5,4	5,1

År	Fondränta 3 %		År	Fondränta 4 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	9,7	2,2	1965	9,9	2,3
1966	11,9	2,2	1966	12,2	2,3
1967	14,0	2,1	1967	14,5	2,3
1968	16,2	2,2	1968	16,8	2,3
1969	18,3	2,1	1969	19,1	2,3
1970	20,5	2,2	1970	21,5	2,4

År	Fondränta 5 %		År	Fondränta 6 %	
	Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr		Fond vid årets slut miljarder kr	Fondökning under året miljarder kr
1965	10,1	2,4	1965	10,3	2,5
1966	12,5	2,4	1966	12,9	2,6
1967	14,9	2,4	1967	15,4	2,5
1968	17,4	2,5	1968	18,1	2,7
1969	19,8	2,4	1969	20,7	2,6
1970	22,6	2,8	1970	23,7	3,0

Tabell III: 1

avseende utgångsläge vid bibehållande av ett avgiftsuttag om 7 % fr. o. m. år 1964

Realinkomstökning 0 %

Levnadskostnadsstegring 2 %

År	Avgifts- uttag %	Avgifter miljarder kr	Pensioner (inkl. förv.- kostn.) miljarder kr	Fond i miljarder kr vid årets slut vid en förräntning av			
				3 %	4 %	5 %	6 %
1960	3	0,70	0,00	0,70	0,70	0,70	0,70
1961	4	1,06	0,01	1,76	1,77	1,78	1,78
1962	5	1,49	0,02	3,29	3,31	3,34	3,37
1963	6	1,90	0,08	5,20	5,26	5,32	5,38
1964	7	2,28	0,16	7,48	7,60	7,71	7,83
1965	7	2,33	0,24	9,80	9,99	10,2	10,4
1966	7	2,39	0,34	12,1	12,4	12,7	13,1
1967	7	2,44	0,47	14,5	14,9	15,4	15,8
1968	7	2,50	0,61	16,8	17,4	18,0	18,7
1969	7	2,56	0,77	19,1	19,9	20,7	21,6
1970	7	2,61	0,95	21,3	22,3	23,4	24,5
1971	7	2,67	1,16	23,5	24,7	26,1	27,5
1972	7	2,73	1,39	25,5	27,1	28,7	30,5
1973	7	2,78	1,65	27,4	29,3	31,3	33,5
1974	7	2,84	1,94	29,2	31,4	33,8	36,4
1975	7	2,90	2,27	30,7	33,2	36,1	39,2
1976	7	2,96	2,63	31,9	34,9	38,2	41,9
1977	7	3,01	3,02	32,9	36,3	40,1	44,4
1978	7	3,08	3,44	33,5	37,4	41,8	46,7
1979	7	3,15	3,90	33,7	38,1	43,1	48,7
1980	7	3,22	4,38	33,6	38,5	44,1	50,5
1985	7	3,62	7,44	24,5	32,2	41,3	52,4
1990	7	4,08	10,66	— 0,5	9,7	22,8	39,6
1995	7	4,63	13,71	— 43,4	— 31,8	— 15,3	7,7
2000	7	5,28	16,26	— 104,5	— 93,9	— 75,9	— 47,1
2005	7	5,99	18,62	— 184,5	— 178,9	— 162,8	— 130,3
2010	7	6,67	21,72	— 288,5	— 293,8	— 285,3	— 253,4
2015	7	7,39	25,61	— 424,2	— 449,2	— 457,4	— 434,2
2020	7	8,25	29,38	— 597,4	— 654,5	— 693,6	— 693,2

Not. Det torde observeras att fondens storlek genomgående är schematiskt beräknad och därför inte överensstämmer helt med den faktiska fondutvecklingen åren 1960—62. Se härom i textavsnittet.

Tabell III: 2

utvisande den *fondökning* i miljarder kr vid slutet av år 1970, 1975 etc. som blir resultatet av en *höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. visst år*

Realinkomstökning 0 %

Levnadskostnadsstegring 2 %

Höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. år	Fondränta 3 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
1965	2,3	4,8	7,8	11,7	16,5	22,5	29,9	38,9	50,0	63,3	79,3
1966	1,9	4,3	7,3	11,1	15,8	21,7	28,9	37,8	48,7	61,8	77,6
1967	1,5	3,9	6,8	10,5	15,1	20,9	28,0	36,8	47,5	60,4	76,0
1968	1,1	3,4	6,3	9,9	14,4	20,1	27,1	35,7	46,2	58,9	74,3
1969	0,8	3,0	5,8	9,3	13,8	19,3	26,2	34,6	45,0	57,5	72,6
1970	0,4	2,5	5,3	8,7	13,1	18,5	25,2	33,6	43,7	56,1	71,0
1971	—	2,1	4,8	8,2	12,4	17,7	24,3	32,5	42,5	54,7	69,3
1972		1,7	4,3	7,6	11,7	16,9	23,4	31,5	41,3	53,3	67,7
1973		1,3	3,8	7,0	11,1	16,2	22,5	30,4	40,1	51,9	66,1
1974		0,8	3,3	6,4	10,4	15,4	21,7	29,4	38,9	50,5	64,5
1975		0,4	2,8	5,9	9,8	14,7	20,8	28,4	37,8	49,1	62,9
1980		—	0,5	3,2	6,6	11,0	16,5	23,5	32,1	42,5	55,3
1985			—	0,5	3,6	7,5	12,4	18,7	26,6	36,1	47,9
1990				—	0,6	4,0	8,4	14,1	21,2	29,9	40,7

Höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. år	Fondränta 4 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
1965	2,3	5,0	8,5	13,0	18,8	26,3	35,8	48,0	63,4	82,6	106,6
1966	1,9	4,5	7,9	12,2	17,9	25,2	34,5	46,4	61,4	80,2	103,8
1967	1,5	4,0	7,3	11,5	17,0	24,1	33,2	44,8	59,5	77,9	100,9
1968	1,1	3,5	6,7	10,8	16,2	23,1	32,0	43,3	57,6	75,6	98,1
1969	0,8	3,1	6,1	10,1	15,3	22,0	30,7	41,8	55,8	73,4	95,4
1970	0,4	2,6	5,5	9,4	14,5	21,0	29,5	40,3	53,9	71,1	92,7
1971	—	2,2	5,0	8,8	13,7	20,0	28,3	38,8	52,2	69,0	90,0
1972		1,7	4,5	8,1	12,9	19,1	26,5	37,3	50,4	66,8	87,4
1973		1,3	3,9	7,4	12,1	18,1	24,8	35,9	48,7	64,7	84,9
1974		0,8	3,4	6,8	11,3	17,2	23,6	34,5	47,0	62,6	82,4
1975		0,4	2,9	6,2	10,5	16,2	22,5	33,2	45,3	60,6	79,9
1980		—	0,5	3,2	6,9	11,8	18,3	26,7	37,4	51,0	68,2
1985			—	0,5	3,6	7,8	13,4	20,7	30,1	42,2	57,4
1990				—	0,6	4,1	8,9	15,2	23,4	34,0	47,5

Tabell III: 2 (forts.)

Höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. år	Fondränta 5 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
1965	2,4	5,3	9,1	14,4	21,4	30,8	43,2	59,7	81,2	109,2	145,5
1966	2,0	4,7	8,4	13,5	20,3	29,4	41,4	57,3	78,2	105,3	140,6
1967	1,6	4,2	7,8	12,6	19,2	27,9	39,6	55,0	75,3	101,6	135,9
1968	1,2	3,7	7,1	11,8	18,1	26,6	37,9	52,8	72,4	98,0	131,3
1969	0,8	3,2	6,5	11,0	17,1	25,2	36,2	50,6	69,6	94,5	126,7
1970	0,4	2,7	5,8	10,2	16,1	23,9	34,5	48,5	66,9	91,0	122,4
1971	—	2,2	5,2	9,4	15,1	22,7	32,9	46,5	64,3	87,7	118,1
1972	—	1,7	4,6	8,6	14,1	21,5	31,3	44,5	61,8	84,4	113,9
1973	—	1,3	4,1	7,9	13,2	20,3	29,8	42,5	59,3	81,2	109,8
1974	—	0,8	3,5	7,2	12,2	19,1	28,3	40,6	56,8	78,1	105,9
1975	—	0,4	3,0	6,5	11,4	18,0	26,9	38,8	54,5	75,1	102,1
1980	—	—	0,5	3,3	7,3	12,8	20,3	30,3	43,7	61,4	84,6
1985	—	—	—	0,5	3,7	8,2	14,4	22,9	34,3	49,3	69,2
1990	—	—	—	—	0,6	4,2	9,3	16,4	26,0	38,7	55,6

Höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. år	Fondränta 6 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
1965	2,5	5,5	9,9	16,0	24,5	36,3	52,6	75,0	105,5	146,8	202,8
1966	2,0	4,9	9,1	14,9	23,1	34,4	50,1	71,6	100,9	140,7	194,6
1967	1,6	4,3	8,3	13,9	21,7	32,6	47,6	68,3	96,5	134,8	186,7
1968	1,2	3,8	7,6	12,9	20,4	30,8	45,2	65,1	92,2	129,1	179,0
1969	0,8	3,3	6,8	11,9	19,1	29,1	42,9	62,0	88,1	123,5	171,6
1970	0,4	2,7	6,1	11,0	17,8	27,4	40,7	59,0	84,1	118,2	164,5
1971	—	2,2	5,5	10,1	16,6	25,8	38,5	56,1	80,3	113,1	157,6
1972	—	1,8	4,8	9,2	15,5	24,2	36,5	53,4	76,5	108,1	151,0
1973	—	1,3	4,2	8,4	14,4	22,8	34,5	50,7	73,0	103,3	144,6
1974	—	0,8	3,6	7,6	13,3	21,3	32,6	48,1	69,5	98,7	138,4
1975	—	0,4	3,0	6,8	12,3	19,9	30,7	45,7	66,2	94,3	132,5
1980	—	—	0,5	3,4	7,7	13,8	22,5	34,7	51,5	74,6	106,2
1985	—	—	—	0,5	3,8	8,7	15,6	25,5	39,2	58,1	84,1
1990	—	—	—	—	0,6	4,3	9,8	17,7	28,8	44,3	65,6

Tabell IV: 1

avseende utgångsläge vid bibehållande av ett avgiftsuttag om 7 % fr. o. m. år 1964

Realinkomstökning 1,5 %
Levnadskostnadsstegring 0 %

År	Avgiftsuttag %	Avgifter miljarder kr	Pensioner (inkl. förv.- kostn.) miljarder kr	Fond i miljarder kr vid årets slut vid en förräntning av			
				3 %	4 %	5 %	6 %
1960	3	0,70	0,00	0,70	0,70	0,70	0,70
1961	4	1,06	0,01	1,76	1,77	1,78	1,78
1962	5	1,49	0,02	3,29	3,31	3,34	3,37
1963	6	1,90	0,08	5,20	5,26	5,32	5,38
1964	7	2,27	0,15	7,48	7,60	7,71	7,83
1965	7	2,33	0,23	9,80	10,0	10,2	10,4
1966	7	2,38	0,33	12,2	12,4	12,8	13,1
1967	7	2,43	0,44	14,5	14,9	15,4	15,9
1968	7	2,49	0,56	16,9	17,5	18,1	18,7
1969	7	2,54	0,70	19,2	20,0	20,8	21,7
1970	7	2,59	0,85	21,5	22,5	23,6	24,7
1971	7	2,64	1,02	23,8	25,1	26,4	27,8
1972	7	2,70	1,21	26,0	27,6	29,2	31,0
1973	7	2,75	1,43	28,1	30,0	32,0	34,2
1974	7	2,80	1,66	30,1	32,3	34,7	37,4
1975	7	2,84	1,91	31,9	34,5	37,4	40,5
1976	7	2,89	2,19	33,6	36,6	40,0	43,7
1977	7	2,94	2,48	35,1	38,6	42,5	46,8
1978	7	3,00	2,78	36,3	40,3	44,8	49,8
1979	7	3,06	3,11	37,4	41,9	47,0	52,7
1980	7	3,12	3,45	38,2	43,2	49,0	55,6
1985	7	3,45	5,45	37,2	45,5	55,3	67,0
1990	7	3,79	7,42	27,4	39,4	54,3	73,1
1995	7	4,19	9,06	8,7	24,4	45,3	73,3
2000	7	4,63	10,23	— 18,0	1,0	28,5	68,3
2005	7	5,06	11,24	— 52,4	— 30,9	3,7	58,0
2010	7	5,40	12,62	— 96,8	— 74,3	— 32,8	39,4
2015	7	5,70	14,44	— 155,3	— 134,4	— 86,6	7,1
2020	7	6,03	15,89	— 229,9	— 214,4	— 162,4	— 43,4

Not. Det torde observeras att fondens storlek genomgående är schematiskt beräknad och därför inte överensstämmer helt med den faktiska fondutvecklingen åren 1960—62. Se härom i textavsnittet.

Tabell IV : 2

utvisande den *fondökning* i miljarder kr vid slutet av år 1970, 1975 etc. som blir resultatet av en *höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. visst år*

Realinkomstökning 1,5 %
Levnadskostnadsstegring 0 %

Höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. år	Fondränta 3 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
	1965	2,3	4,7	7,7	11,5	16,1	21,7	28,5	36,7	46,6	58,2
1966	1,9	4,3	7,2	10,9	15,4	20,9	27,6	35,6	45,3	56,7	70,2
1967	1,5	3,8	6,7	10,3	14,7	20,1	26,6	34,6	44,1	55,3	68,5
1968	1,1	3,4	6,2	9,7	14,0	19,3	25,7	33,5	42,8	53,8	66,9
1969	0,7	2,9	5,7	9,1	13,3	18,5	24,8	32,4	41,6	52,4	65,2
1970	0,4	2,5	5,2	8,5	12,6	17,7	23,9	31,4	40,4	51,0	63,6
1971	—	2,1	4,7	7,9	12,0	16,9	23,0	30,3	39,2	49,6	62,0
1972		1,7	4,2	7,4	11,3	16,2	22,1	29,3	38,0	48,2	60,4
1973		1,2	3,7	6,8	10,6	15,4	21,2	28,3	36,8	46,9	58,8
1974		0,8	3,2	6,2	10,0	14,6	20,3	27,3	35,6	45,5	57,2
1975		0,4	2,7	5,7	9,4	13,9	19,5	26,3	34,5	44,2	55,6
1980		—	0,4	3,0	6,3	10,3	15,3	21,5	28,9	37,7	48,2
1985			—	0,5	3,3	6,9	11,4	16,9	23,6	31,6	41,1
1990				—	0,5	3,7	7,6	12,6	18,6	25,7	34,3

Höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. år	Fondränta 4 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
	1965	2,3	4,9	8,3	12,7	18,3	25,4	34,3	45,5	59,5	76,7
1966	1,9	4,5	7,7	12,0	17,4	24,3	33,0	44,0	57,6	74,4	95,1
1967	1,5	4,0	7,2	11,3	16,5	23,2	31,7	42,4	55,6	72,0	92,2
1968	1,1	3,5	6,6	10,6	15,7	22,2	30,4	40,8	53,8	69,8	89,4
1969	0,7	3,0	6,0	9,9	14,8	21,2	29,2	39,3	51,9	67,5	86,7
1970	0,4	2,6	5,4	9,2	14,0	20,2	28,0	37,8	50,1	65,3	84,0
1971	—	2,1	4,9	8,5	13,2	19,2	26,8	36,4	48,3	63,1	81,4
1972		1,7	4,4	7,9	12,4	18,2	25,6	34,9	46,6	61,0	78,8
1973		1,2	3,8	7,2	11,6	17,3	24,4	33,5	44,9	58,9	76,3
1974		0,8	3,3	6,6	10,9	16,3	23,3	32,2	43,2	56,9	73,8
1975		0,4	2,8	6,0	10,1	15,4	22,2	30,8	41,6	54,9	71,4
1980		—	0,4	3,1	6,6	11,1	17,0	24,5	33,9	45,5	60,0
1985			—	0,5	3,4	7,3	12,3	18,8	26,9	37,0	49,6
1990				—	0,5	3,8	8,0	13,6	20,6	29,4	40,3

Tabell IV: 2 (forts.)

Höjning av uttags- procenten med 1 procent- enhet fr. o. m. år	Fondränta 5 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
1965	2,4	5,2	9,0	14,1	20,9	29,8	41,6	56,9	76,7	102,3	135,2
1966	2,0	4,7	8,3	13,2	19,8	28,4	39,7	54,5	73,8	98,5	130,3
1967	1,5	4,1	7,6	12,4	18,7	27,0	37,9	52,3	70,8	94,8	125,6
1968	1,1	3,6	7,0	11,5	17,6	25,6	36,2	50,0	68,0	91,2	121,0
1969	0,8	3,1	6,4	10,7	16,5	24,3	34,5	47,9	65,3	87,7	116,5
1970	0,4	2,6	5,7	9,9	15,5	23,0	32,9	45,8	62,6	84,2	112,1
1971	—	2,2	5,1	9,2	14,6	21,8	31,3	43,7	60,0	80,9	107,9
1972		1,7	4,5	8,4	13,6	20,5	29,7	41,8	57,4	77,7	103,8
1973		1,3	4,0	7,7	12,7	19,3	28,2	39,8	55,0	74,5	99,8
1974		0,8	3,4	7,0	11,8	18,2	26,7	38,0	52,6	71,5	95,9
1975		0,4	2,9	6,3	10,9	17,1	25,3	36,2	50,3	68,5	92,1
1980		—	0,4	3,2	6,9	12,0	18,9	27,9	39,8	55,1	75,0
1985			—	0,5	3,5	7,7	13,3	20,8	30,7	43,6	60,2
1990				—	0,5	3,9	8,5	14,6	22,8	33,5	47,4

Höjning av uttags- procenten med 1 procent- enhet fr. o. m. år	Fondränta 6 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
1965	2,4	5,5	9,7	15,7	23,9	35,3	50,8	71,8	100,4	138,8	190,4
1966	2,0	4,9	8,9	14,6	22,5	33,3	48,2	68,4	95,8	132,6	182,2
1967	1,6	4,3	8,2	13,6	21,1	31,5	45,7	65,1	91,4	126,7	174,3
1968	1,2	3,8	7,4	12,6	19,8	29,7	43,4	61,9	87,1	121,0	166,7
1969	0,8	3,2	6,7	11,6	18,5	28,0	41,1	58,9	83,0	115,5	159,3
1970	0,4	2,7	6,0	10,7	17,3	26,4	38,9	55,9	79,0	110,2	152,2
1971	—	2,2	5,4	9,8	16,1	24,8	36,7	53,1	75,2	105,2	145,4
1972		1,7	4,7	9,0	15,0	23,2	34,7	50,3	71,6	100,2	138,9
1973		1,3	4,1	8,2	13,9	21,8	32,7	47,7	68,0	95,5	132,6
1974		0,8	3,5	7,4	12,8	20,4	30,8	45,2	64,7	91,0	126,5
1975		0,4	3,0	6,6	11,8	19,0	29,0	42,7	61,4	86,7	120,7
1980		—	0,4	3,3	7,3	13,0	21,0	32,0	47,0	67,4	95,0
1985			—	0,5	3,6	8,0	14,4	23,1	35,2	51,6	73,7
1990				—	0,5	4,0	8,9	15,8	25,4	38,5	56,2

Tabell V:1

avseende utgångsläge vid bibehållande av ett avgiftsuttag om 7 % fr. o. m. år 1964

Realinkomstökning 3 %

Levnadskostnadsstegring 0 %

År	Avgiftsuttag %	Avgifter miljarder kr	Pensioner (inkl. förv.- kostn.) miljarder kr	Fond i miljarder kr vid årets slut vid en förräntning av			
				3 %	4 %	5 %	6 %
1960	3	0,70	0,00	0,70	0,70	0,70	0,70
1961	4	1,06	0,01	1,76	1,77	1,78	1,78
1962	5	1,49	0,02	3,29	3,31	3,34	3,37
1963	6	1,90	0,08	5,20	5,26	5,32	5,38
1964	7	2,32	0,15	7,53	7,64	7,75	7,87
1965	7	2,42	0,23	9,93	10,1	10,3	10,5
1966	7	2,52	0,33	12,4	12,7	13,0	13,3
1967	7	2,62	0,44	15,0	15,4	15,9	16,3
1968	7	2,72	0,57	17,6	18,2	18,8	19,4
1969	7	2,82	0,72	20,2	21,0	21,8	22,7
1970	7	2,93	0,88	22,8	23,9	25,0	26,1
1971	7	3,03	1,07	25,5	26,8	28,2	29,6
1972	7	3,14	1,27	28,1	29,7	31,5	33,3
1973	7	3,25	1,50	30,7	32,7	34,8	37,0
1974	7	3,35	1,76	33,2	35,6	38,1	40,9
1975	7	3,46	2,03	35,6	38,4	41,4	44,7
1976	7	3,56	2,35	37,9	41,2	44,7	48,6
1977	7	3,67	2,67	40,1	43,8	48,0	52,5
1978	7	3,78	3,03	42,0	46,3	51,1	56,5
1979	7	3,90	3,40	43,8	48,7	54,2	60,3
1980	7	4,02	3,80	45,3	50,8	57,1	64,2
1985	7	4,64	6,29	47,8	57,1	68,1	81,0
1990	7	5,24	8,84	40,6	54,4	71,5	92,8
1995	7	5,83	11,03	22,6	41,6	66,1	98,6
2000	7	6,40	12,69	— 4,5	19,0	52,1	99,0
2005	7	6,91	14,14	— 41,5	— 13,9	28,8	94,0
2010	7	7,26	16,16	— 91,7	— 61,3	— 8,6	79,6
2015	7	7,54	18,64	— 160,4	— 129,8	— 67,2	49,2
2020	7	7,84	20,71	— 250,4	— 223,7	— 152,8	— 2,5

Not. Det torde observeras att fondens storlek genomgående är schematiskt beräknad och därför inte överensstämmer helt med den faktiska fondutvecklingen åren 1960—62. Se härom i text-avsnittet.

Tabell V: 2

utvisande den *fondökning* i miljarder kr vid slutet av år 1970, 1975 etc. som blir resultatet av en *höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. visst år*

Realinkomstökning 3 %

Levnadskostnadsstegring 0 %

Höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. år	Fondränta 3 %										
	Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
1965	2,5	5,3	9,0	13,8	19,8	27,1	36,1	46,9	59,8	74,9	92,7
1966	2,1	4,8	8,5	13,2	19,0	26,3	35,1	45,8	58,6	73,4	91,0
1967	1,7	4,4	7,9	12,5	18,3	25,4	34,2	44,7	57,2	71,9	89,2
1968	1,2	3,9	7,4	11,9	17,6	24,6	33,2	43,5	55,8	70,4	87,4
1969	0,8	3,4	6,8	11,2	16,8	23,7	32,2	42,4	54,5	68,8	85,6
1970	0,4	2,9	6,3	10,6	16,1	22,9	31,2	41,2	53,2	67,2	83,8
1971	—	2,5	5,7	10,0	15,3	22,0	30,2	40,0	51,8	65,7	81,9
1972		2,0	5,2	9,3	14,6	21,1	29,1	38,8	50,4	64,1	80,1
1973		1,5	4,6	8,6	13,8	20,2	28,1	37,7	49,0	62,5	78,2
1974		1,0	4,0	8,0	13,0	19,3	27,1	36,5	47,7	60,9	76,4
1975		0,5	3,4	7,3	12,3	18,4	26,0	35,3	46,3	59,2	74,5
1980		—	0,6	4,0	8,4	14,0	20,9	29,3	39,3	51,2	65,2
1985			—	0,7	4,6	9,5	15,7	23,3	32,4	43,2	55,9
1990				—	0,7	5,1	10,6	17,4	25,5	35,2	46,6

Höjning av uttagsprocenten med 1 procentenhet fr. o. m. år	Fondränta 4 %										
	Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
1965	2,5	5,6	9,7	15,2	22,4	31,5	43,1	57,7	75,7	97,8	125,1
1966	2,1	5,1	9,1	14,4	21,4	30,4	41,8	56,0	73,7	95,4	122,1
1967	1,7	4,5	8,5	13,7	20,5	29,3	40,4	54,4	71,7	92,9	119,1
1968	1,3	4,0	7,8	12,9	19,6	28,2	39,0	52,7	69,6	90,5	116,1
1969	0,8	3,5	7,2	12,2	18,7	27,0	37,7	51,0	67,6	88,0	113,1
1970	0,4	3,0	6,6	11,4	17,8	25,9	36,3	49,4	65,6	85,6	110,1
1971	—	2,5	6,0	10,7	16,8	24,8	35,0	47,7	63,6	83,1	107,2
1972		2,0	5,4	9,9	15,9	23,7	33,6	46,1	61,6	80,7	104,2
1973		1,5	4,7	9,2	15,0	22,6	32,3	44,5	59,6	78,3	101,3
1974		1,0	4,1	8,4	14,1	21,5	30,9	42,8	57,6	75,9	98,3
1975		0,5	3,5	7,7	13,2	20,4	29,6	41,2	55,7	73,5	95,4
1980		—	0,6	4,1	8,8	15,1	23,1	33,3	46,0	61,8	81,1
1985			—	0,7	4,7	10,0	16,9	25,8	36,9	50,6	67,6
1990				—	0,7	5,2	11,1	18,7	28,3	40,2	54,9

Tabell V : 2 (forts.)

Höjning av uttags- procenten med 1 procent- enhet fr. o. m. år	Fondränta 5 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
1965	2,6	5,8	10,4	16,8	25,3	36,7	51,8	71,3	96,6	129,2	170,9
1966	2,1	5,3	9,7	15,9	24,2	35,3	49,8	68,9	93,5	125,2	165,8
1967	1,7	4,7	9,0	15,0	23,0	33,8	48,0	66,5	90,5	121,3	160,8
1968	1,3	4,2	8,3	14,1	21,9	32,3	46,1	64,1	87,4	117,4	155,9
1969	0,8	3,6	7,6	13,2	20,7	30,9	44,2	61,7	84,4	113,5	151,0
1970	0,4	3,1	6,9	12,3	19,6	29,4	42,4	59,4	81,4	109,7	146,1
1971	—	2,6	6,2	11,4	18,5	28,0	40,6	57,1	78,5	106,0	141,3
1972		2,0	5,6	10,6	17,4	26,6	38,8	54,8	75,6	102,3	136,6
1973		1,5	4,9	9,7	16,3	25,2	37,1	52,6	72,7	98,6	131,9
1974		1,0	4,3	8,9	15,3	23,9	35,3	50,4	69,9	95,0	127,3
1975		0,5	3,6	8,1	14,2	22,6	33,6	48,2	67,1	91,5	122,8
1980		—	0,6	4,2	9,3	16,2	25,6	37,9	54,0	74,8	101,5
1985			—	0,7	4,8	10,5	18,3	28,6	42,1	59,6	82,1
1990				—	0,7	5,4	11,7	20,2	31,4	45,9	64,7

Höjning av uttags- procenten med 1 procent- enhet fr. o. m. år	Fondränta 6 % Fondökning vid slutet av år										
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
1965	2,6	6,1	11,3	18,6	28,9	43,1	62,7	89,2	125,1	173,4	238,2
1966	2,2	5,5	10,4	17,5	27,4	41,1	60,0	85,7	120,4	167,0	229,7
1967	1,7	4,9	9,6	16,4	25,9	39,2	57,4	82,2	115,7	160,8	221,4
1968	1,3	4,3	8,8	15,3	24,5	37,3	54,9	78,8	111,1	154,7	213,2
1969	0,8	3,7	8,0	14,3	23,1	35,4	52,3	75,4	106,7	148,7	205,1
1970	0,4	3,2	7,3	13,3	21,7	33,6	49,9	72,1	102,3	142,8	197,3
1971	—	2,6	6,5	12,3	20,4	31,8	47,5	68,9	98,0	137,0	189,6
1972		2,1	5,8	11,3	19,1	30,0	45,1	65,8	93,8	131,4	182,0
1973		1,5	5,1	10,3	17,8	28,3	42,9	62,7	89,6	125,9	174,7
1974		1,0	4,4	9,4	16,6	26,7	40,6	59,7	85,6	120,6	167,5
1975		0,5	3,7	8,5	15,3	25,0	38,4	56,8	81,7	115,3	160,5
1980		—	0,6	4,3	9,8	17,5	28,4	43,4	63,8	91,4	128,5
1985			—	0,7	4,9	11,0	19,7	31,8	48,3	70,6	100,6
1990				—	0,7	5,5	12,3	21,9	35,0	52,8	76,8

Tabell VI

Beräknad pensionsgrundande inkomst i miljarder kr

Realinkomstökning Levnadskostnads- stegring År	I	II	III	IV	V
	3 %	0 %	0 %	1,5 %	3 %
	2 %	0 %	2 %	0 %	0 %
1960.....	23,2	23,2	23,2	23,2	23,2
1961.....	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5
1962.....	29,9	29,9	29,9	29,9	29,9
1963.....	31,7	31,7	31,7	31,7	31,7
1964.....	33,8	31,9	32,5	32,5	33,1
1965.....	35,9	32,0	33,3	33,3	34,5
1966.....	38,1	32,1	34,1	34,0	35,9
1967.....	40,4	32,2	34,9	34,8	37,4
1968.....	42,9	32,3	35,7	35,5	38,8
1969.....	45,4	32,4	36,5	36,3	40,3
1970.....	48,0	32,5	37,3	37,0	41,8
1971.....	50,8	32,6	38,2	37,8	43,3
1972.....	53,6	32,6	39,0	38,5	44,9
1973.....	56,5	32,6	39,8	39,2	46,4
1974.....	59,5	32,6	40,6	39,9	47,9
1975.....	62,6	32,6	41,4	40,6	49,4
1976.....	65,9	32,6	42,2	41,4	50,9
1977.....	69,2	32,6	43,1	42,1	52,5
1978.....	72,8	32,7	44,0	42,8	54,1
1979.....	76,5	32,7	44,9	43,6	55,7
1980.....	80,4	32,8	46,0	44,5	57,4
1985.....	102,5	33,5	51,8	49,2	66,3
1990.....	127,7	34,1	58,2	54,2	74,8
1995.....	156,8	35,1	66,1	59,9	83,2
2000.....	190,2	36,2	75,4	66,2	91,4
2005.....	226,9	37,2	85,5	72,3	98,8
2010.....	262,9	37,6	95,3	77,2	103,7
2015.....	301,6	37,7	105,5	81,4	107,7
2020.....	346,2	38,1	117,9	86,1	112,0

Transumt

RIKSFÖRSÄKRINGSVERKET

nr 23

Den 18 januari 1963

Styrelsens protokoll

Såsom styrelseledamöter deltog i sammanträdet:

- t. f. generaldirektören Broberg,
 » överdirektören Hultström,
 ledamoten Blomgren,
 » Johansson,
 » Mehr, utom vid 3—9 §§,
 » Wahrolén,
 » Östlund.

I övrigt närvar vid sammanträdet:

- suppleanten Bengtsson,
 avdelningschefen Bruno,
 t. f. » Örtengren, föredragande vid 3—7 §§,
 » » Parenius, föredragande vid 8 §,
 byråchefen Skogsberg, föredragande vid 2 §,
 » Järnbrink,
 t. f. » Ahlström,
 byrådirektören Kjellström, utom vid 3—9 §§.

2 §.

Fortsattes den vid tidigare sammanträden förda diskussionen angående storleken av avgiftsuttaget för den allmänna tilläggspensioneringen efter utgången av år 1964; och beslöt Riksförsäkringsverket avgiva förslag i ämnet till Kungl. Maj:t.

Från beslutet anförde ledamoten Wahrolén avvikande mening, varvid han anförde följande.

Som framgår av de till RFV:s skrivelse fogade tabellerna medger samtliga redovisade avgiftsalternativ för de närmaste två—tre decennierna en avsevärd fondökning. I relation till de av pensionsberedningen år 1957 utförda beräkningarna blir fondökningen under denna tid vid samtliga alternativ gynnsam, sedd ur pensionssystemets synpunkt. Orsaken härtill är framför allt de sedan 1957 inträffade reallöneökningarna, som accelererat fonduppbyggnaden på ett påtagligt sätt.

Först från tiden kring nästa sekelskifte och framåt blir skillnaden mellan de olika avgiftsalternativen mera tydlig. Av flera skäl låter det sig emellertid inte göra att nu framtaga siffror av ens någorlunda acceptabel tillförlitlighet för fondutvecklingen så pass långt fram i tiden. Räknar man med en fortsatt årlig löneutveckling av ungefär samma storlek som under perioden

1957—1962 och ett samtidigt bibehållande av nu gällande takbestämmelser för pensioner och pensionsunderlag, kommer relativt snart alla inkomsttagare att passera ATP-taket. Detta har en begränsande effekt, först på avgiftstillflödet och därefter på pensionsutgifterna (denna tidsföljd i skeendet är av väsentlig betydelse). Den korrigerings av takbestämmelserna, som kan tänkas bära ske i en sådan situation, har inte kunnat återspeglas i tabellerna. Pensionsunderlaget, som för närvarande är i runt tal $\frac{2}{3}$ av de totala inkomsterna, skulle enligt RFV:s beräkningar under senare delen av tabellperioden sjunka till omkring $\frac{1}{3}$ av dessa inkomster, vilket får anses orimligt som förutsättning för en avgiftskalkyl. En sådan förutsättning skulle nämligen då innebära, att det av RFV åsyftade framtida avgiftsuttaget om 12 % i verkligheten endast betydde 4 % av den totala inkomstsumman.

Om man däremot räknar med helt oförändrade löner, har man fått ett alternativ, som inte heller kan vara realistiskt. Hela ATP-systemet får anses vila på uppfattningen, att våra försörjningsmöjligheter undan för undan skall bli allt bättre och att produktionen skall öka på ett sådant sätt, att pensionsbördorna blir av någorlunda överkomlig storlek. Detta underlättas av att avgiftstillflödet påverkas av lönehöjningar tidigare och kraftigare än vad pensionsutgifterna påverkas och att utgående pensioner kan bäras upp av samtidiga avgifter från stigande lönesummor för de aktiva, så som ett fördelningssystem bör fungera. Konjunktursvackor kan tillfälligt rubba denna bild, men det är väl främst för sådana situationer AP-fonden är till.

Av dessa skäl är det inte nu möjligt att med någon rimlig klarhet bedöma pensionssystemets ekonomi för längre tid framåt än på sin höjd några decennier. För en sådan tidsperiod erfordras icke för pensionssystemets skull så pass kraftiga höjningar av avgiftsuttaget, som redovisats i alternativ A—C i RFV:s skrivelse. Redan alt. E (1 % höjning vart femte år) skulle för den närmaste tiden leda till minst lika gynnsamma relationer mellan fondens ökning och dess utgifter, som 1957 års pensionsutredning beräknade, och alt. D, innebärande en höjning med 1 % vart tredje år, skulle leda till en fondbildning, som i varje fall för de närmaste 15 åren skulle gå betydligt längre, än som förutsattes vid pensionssystemets tillkomst.

Icke heller från andra synpunkter än pensionssystemets behov synes anledningar föreligga att nu forcera fonduppbyggnaden. Det kraftiga bortfall av övrigt sparande, som förutsattes bli en följd av ATP:s införande, har blivit vida mindre än befarat. Andra sociala reformer kräver sin andel av de löpande inkomsterna under 1960-talets senare del, exempelvis den fortsatta uppbyggnaden av folkpensionen och den fjärde semesterveckan. I det i RFV:s skrivelse återgivna uttalandet av socialministern i 1958 års proposition i ärendet betonade statsrådet, att skäl talade för att inte från början sätta pensionsavgifterna för högt med tanke på de återverkningar, som avgifterna får på löner och konsumtion. Liknande tankegångar torde med fog kunna anses giltiga även i dagens situation i fråga om den fortsatta avgifts-

höjningen. I första hand gäller detta önskvärdheten av några års paus i höjningarna efter år 1964.

Av ovan i korthet redovisade skäl finner jag, att för perioden 1965—1970 valet av avgiftsalternativ står mellan alt. D och alt. E. Alt. D medger en snabbare fondökning, men även alternativ E förtjänar att allvarligt beaktas mot bakgrunden av den nuvarande ovissheten i fråga om näringslivets förmåga att i ett pressat kostnadsläge bära både lönehöjningar och andra ökande sociala kostnader. Det måste också starkt betonas, att ATP-systemet skall vara ett fördelningssystem, icke ett pensionsreservsystem.

Denna paragraf skulle anses omedelbart justerad.

Vid protokollet:

Sven Olov Örtengren

I transumerade delar rätt avskrivet

Bestyrkes å tjänstens vägnar:

Brita Ahman